Oplata pocztowa uiszczona ryczałtem.

Majer Folksblat פרייז 20 גראשען

הײנט 8 זײטען

נײער פאלקסבלאט

אונפארטײאישע פאריטיש-נאציאנאלע טאג-צײטונג

Nr. 70/1365 | Łódź, Sroda 21 marca 1928 r. | װעקסטער יאהרגאנג | לאדז מיטוואך כט אדר תרפ"ח | Nr. 70/1365

אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 24-71. | Adres redakcji i administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 2471.

שיער נישט א בלוט-בלבול אין לאדז.

המון בעשולדיגט יודען פון רזשגאווסקא-גאס, אז זיי האבען בעהאלטען א קריסטליך קינד.

די צוהיצטע געמיטער ווערען בערוהיגט ערשט, ווען דאס קינד בעווייזט זיך פאר'ן המון.

(—) אין הויף פון זשגאווסקא גאס 46 זענען עהערנעכטען ארום 12 בייטאג געקומען צוויי קריסטליכע מיידלעך אין עלטער פון אנ'ערך 8 יאהר און האבען זיך דארט געשפילט.

דערווייל איז איינע פון זיי ערגיץ אוועקגעגאנגען. די חבר'טע, וועלכע האט זיך געכאפט, אז איהר קאלעזשאנקע איז נישטא, האט זי געמאכט א טומעל, אז דאס קינד האבען בעהאלטען די יודען און זי האט אפילו אנגעוויזען אויף א לאקאטאר פונ'ם זעלבען הויף — ה' בארארכאוויטש, וועלכער האט אמאל דארט געהאט א געוועלב. ס'איז באלד אנגעלאפען א המון מ'האט גענעבען צו וויסען דער מוטער פונ'ם קינד, וואס וואוינט נישט ווייט אויף דער לאגטשנע. די מוטער איז תיכף אנגעקומען אין בעגלייטונג פון איהרע שכנים, וועלכע האבען שוין געוואוסט צו דערציילען, אז איצט איז פאר פסח און די יודען, וועלכע דארפען בלוט אויף מצות, האבען וואהרשיינליך דאס קינד דערמארדעט און דאס בלוט פערנוצט.

ס'האבען זיך אויך געפונען עדות, אז א „ראבין" האט געכאפט דאס מעדעלע און עס אריינגעשלעפט אין בארוכאוויטשעס הויז. דער המון האט געהאלטען אין איין וואקסען, ס'איז פונקט געווען די צייט, ווען מ'געהט פון די פאבריקען אויף מיטאג. „יודען-קעפער" האבען נישט געפעהלט, מ'האט אנגעהויבען העצען און ס'האבען זיך געפונען בעלנים קודם כל צובעווארפען מיט שטיינער און אויסהאקען די שויבען אין דער מצה-בעקעריי, וואס געפינט זיך געגענאיבער. איינע פון די קריסטליכע לאקאטארקעס פונ'ם זעלבען הויף האט שוין דערצעהלט, אז זי האט „אליין געזעהען", ווי מ'האט דאס קינד פערנארט און אריינגעכאפט צו די יודען.

מ'האט געגעבען צו וויסען דער פאליציי פונ'ם נאהנטען קאמיסאריאט. די מוטער פונ'ם פערשוואונדענעם קינד האט געפאדערט מ'זאל ארעסטירען דעם יוד בארוכאוויטש מיט'ן „ראבין", וועלכע האבען איהר קינד דערמארדעט.

די פאליציי האט קודם כל גענומען פונאנדערטרייבען דעם המון, וואס ס'איז איהר נישט לייכט אנגעקומען און ווער ווייסט, וואס ס'וואלט פון דעם ענין געווארען, ווען פונקט אין דעם מאמענט פון גרעסטער אויפרעגונג וואלט נישט אנגעקומען דאס מעדעלע, וועלכעס די יודען האבען עס געוואלט ערמארדען, כדי צו בענוצען איהר בלוט אויף מצות.

ס'האט זיך ארויסגעשטעלט, אז דאס קינד האט זיך געשפילט אויף א דערבייאיגען פעלד, הינטער די הייזער.

נאטירליך זענען די עדות, וועלכע האבען „אליין געזעהען", באלד פערשוואונדען. די מוטער א פערשעהמטע, האט געכאפט דאס קינד און איז אנטלאפען א היים. דער המון איז זיך לאנגזאם פונאנדערגעגאנגען.

די יודישע בעפעלקערונג פון דעם קאנט האט פריי אבגעאטעמט און איז צופרידען געבליבען, וואס דער ענין איז אבגע'פטר'ט געווארען מיט בלויזע שרעק.

וואלדעמאראס קומט צו די „אונטערהאנדלונגען מיט פוילען.

בערלין 20 (ספ. טעל.) דער ליטווישער געזאנדטער אין בערלין האט איבערגעגעבען דעם פוילישען געזאנדטען נאטע, אז ביי די פויליש-ליטווישע אונטערהאנדלונגען אין קעניגסבערג וועט די ליטווישע דעלעגאציע אנגעפיהרט ווערען דורך וואלדעמאראס'ן.

דער פסח
איז פאר דער טיר
און דער קונה וועט געהן צו אייער קאנקורענט, אויב איהר וועט איהם וועגען זיך נישט דערמאהנען.
איהר האט דערצו ס'בעסטע מיטעל
א שעהנעם אנאנס
אין נייעם פאלקסבלאט

צוזאמענשטויס פון אנ'אעראפלאן מיט אנ'אדלער.

ווארשא, 20. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). אויף אנ'אעראפלאן פון דער פוילישער געזעלשאפט „אעראלאט", וועלכער איז געפלויגען פון קראקא קיין וויען איז מיט'ן גאנצען אימפעט ארויפגעפלויגען אנ'אדלער. דער אדלער איז דער'הרג'עט געווארען, דער אעראפלאן האט זיך איינגעבויגען, נאר דערנאך האט ער צוריק בעקומען דאס גלייכגעוויכט און געפלויגען ווייטער.

אבגעברענט א גרויסער האטעל

פיל מענשליכע קרבנות

ניו-יארק, 20 (ספ.טעל.) אין דענווער האט אפגעברענט דער גראנדיעזער האטעל „קאלאראדא האוז". די געסט פון האטעל האבען זיך געפרובט ראטעווען, ארויסשפרינגענדיג פון די פענסטער. 5 מענשען זענען אומגעקומען, 13 זענען פערוואונדעט געווארען.

ארום די אונטערהאנדלונגען פון פוילען מיט דייטשלאנד.

ווארשא, 20 (טעלעפאניש). אין די פוילישע מאסגעבענדע ספערען האט מען גערעכענט, אז די דערגענצונג צום געזעץ וועגען די גרעניצען וועט בעזייטיגען די שוועריגקייטען ביי די אונטערהאנדלונגען מיט דייטשלאנד. די דייטשע פרעסע האט אבער דעם נייעם דעקרעט אויפגענומען פיינדליך, און עס ווערט אנגענומען, אז דאס קאן ברענגען צום איבעררייס פון די אונטערהאנדלונגען.

פון דער פוילישער זייט מאכט מען דעריבער אויפמערקזאם, אז דאס איז א ספעציעלע ליניע פון דער דייטשער רעגירונג אויפצוהויבען א טומעל ביי אלע מאסנאחמען פון פוילען. אזוי איז אויך געווען ביי דער פערעפענטליכונג פון דעקרעט וועגען צאל-וואלאריזאציעס וועלכע בעציהט זיך אגב אויך אויף דייטשלאנד'ן. דער פוילישער האנדעלס-בילאנס איז נישט אזעלכער, אז מ'זאל זיך נויטיגען אין א האנדעלס-אפמאך מיט דייטשלאנד, אזוי אז די דייטשע דראהונגען זענען אהן בעדייטונג.

ווייטערע ארעסטען פון אינזשענירען אין רוסלאנד

מאסקווא, 20 (א.וו.) אין איוואנאווא—וואזנעסענסק האט מען ארעסטירט 14 אינזשענירען, וועלכע ווערען בעשולדיגט אין סאבאטאזש. ארעסטען פון אינזשענירען זענען פארגעקומען אויך אין אייניגע אנדערע אינדוסטרי-קרייזען.

רעפרעסיעס געגען דער קאמוניסטישער פארטיי

ווערען געפלאנט אין פראנקרייך.

פאריז, 20 (ספ. טעל.) דער יוסטיץ-מיניסטער בארטו האט אפגעהאלטען א קאנפערענץ מיט דעם גענעראל-פראקוראר וועגען א רעכטליכע אקציע געגען די קאמוניסטען.

אין צוזאמענהאנג מיט דער דאזיגער קאנפערענץ זעהר פאראויס די קאמוניסטישע צייטונג „ל'הומאניטע", אז בארטו האט בדעה צו ערקלערען די קאמונ. פארטיי פאר אונלעגאל. די צייטונג רעכענט זיך מיט דער מעגליכקייט פון רעפרעסיעס געגען דער קאמוניסטישער פרעסע און בעהויפט, אז אויף דער קאנפערענץ איז בעריהרט געווארען די פראגע וועגען ארעסטירען דעם גאנצען אויספוהר-קאמיטעט פון דער פארטיי.

לארד באלפור ערנסט קראנק.

לאנדאן, 20 (א.וו.) לארד ארטור באלפור איז ערנסט קראנק געווארען. ס'איז קאנסטאטירט געווארען אנ'אפשוואכונג פון דער הארץ-טעטיגקייט, וואס דראהט דעם העכער 80-יעהריגען מלוכה-מאן מיט א געפאהר.

LEKARZ-DENTYSTA צאהן-ארצט

St. GELBERG

זאכאדניא 15, טעל. 31-08

[illegible]

צוריקגעקעהרט.

לייה- און שפאר-קאסע פון דער ארבייטענדער אינטעליגענץ אין לאדז, געז. מ. ב. ה.

זונטאג, דעם 25-טען מערץ ד. י. 8 א זייגער אין אוועגד קומט פאר אין אונזער לאקאל, שענקיעוויטשא 3/5

די יעהרליכע גענעראל-פערזאמלונג

מיט פאלגענדער טאג-ארדנונג:

1) ערעפנונג; 2) וואהל פון א פרעזידיום און סעקרעטאר; 3) טעטיגקייטס-בעריכט; 4) וכוחים; 5) וועגען ענדערן סטאטוטען; 6) וואהלען; 7) פערשידענעס.

Z intencji zaręczyn p.
GENI ZYLBERBERŻANKI
z p. MORYCEM TUSZYŃSKIM
składają najserdeczniejsze życzenia
E. Kaufman z żoną.
Łódź. dn. 19 marca 1928 r.

שטורמישע זיצונג פון ווארשאווער קהלה

די זיצונג אויפגעריסען באלד ביים אנהויב.

וו א ר ש א. 20 (טעלעפאניש) היינט איז פארגעקומען א פלענארע זיצונג פון דעם קהלה-ראט. עס האט געזאלט בעטראכט ווערען דער בודזשעט. פאר דער זיצונג זענען פארגעקומען בעראטונגען פון די פראקציעס, וועלכע האבען אבער צו קיין הסכם נישט געבראכט.

תיכף ווי ד"ר גאטליב האט געעפענט די זיצונג האט זיך אנגעהויבען א געוואלדיגע אב־סטרוקציע פון די אפאזיציאנעלע פראקציעס. מ'האט געפייפט, געשריען און געוואלדעוועט. דער טומעל איז געווארען וואס ווייטער אלץ שטאר־קער, צווישען די דאזארצס איז געקומען צו שאר־פע צוזאמענשטויסען, און מ'האט זיך אנגעהויבען צו ווארפען מיט בענק און מיט שטוהלען. דער עולם אויף דער גאלעריע האט גענומען זינגען די שבועה פון בונד און פון פועלי-ציון.

דעם טומעל איז באין-אופן נישט געלונגען איינצושטילען, און די זיצונג איז איבערגעריסען געווארען.

זיצונג פון דער הויפט-וואהל-קאמיסיע.

וו א ר ש א, 20. (טעלעפאניש). מארגען (היינט) האלב 2 א זייגער נאכמיטאג, וועט פאר־קומען אן'עפענטליכע זיצונג פון דער מלוכה'שער וואהל-קאמיסיע. אויף דער טאג-ארדנונג – די מאנ־דאטען-פערטיילונג פון דער מלוכה-ליסטע.

גרויסע פייערונג לכבוד פילסודסקי'ן אין תל-אביב.

ת ל - א ב י ב, 20 (י.ט.א., טעלעגראפיש). לויט דער איניציאטיוו פון דער „הסתדרות עולי פולין" איז אין דער תל-אביב'ער מוניציפאליטעט פארגע־קומען א גראנדיעזע פייערונג לכבוד דעם נאמענס־טאג פון מארשאל פילסודסקי.

אויף דער פייערליכער זיצונג פון תל-אביב'ער שטאט-ראט איז אנוועזענד געווען דער פוילישער גענעראל-קאנסול אין ארץ-ישראל ד"ר טיטוס זבי־שעווסקי. א גרויסע רעדע האט געהאלטען דער פוי־לישער האנדעלס-פארשטעהער ד"ר בערנארד פויז־נער, וועלכער האט אנגעוויזען אויף די גרויסע פערדינסטען פון מארשאל פילסודסקי.

ס'זענען אנגעקומען בעגריסונגען פון ציוניס־טישען עקזעקוטיוו אין ירושלים, פון דער צענטראלע פון קרן-היסוד און אנדערע ציוניסטישע אינסטי־טוציעס.

די פייערונג האט געטראגען אן'אימפאזאנטען כאראקטער און געמאכט א גרויסען איינדרוק.

די קאמוניסטען זענען געפאלען עטליכע שאסען און ס'האט זיך אנגעהויבען א שלאכט מיט ציגעל און שטיינער. פיל זענען צוקלאפט געווארען, 4 סאציא־ליסטען זענען שווער פערוואונדעט געווארען. די פאליציי האט צוריקגעשטעלט די ארדנונג, ארעס־טירענדיג פיל פערזאן.

פערוויסטונגען פון א שטורם-ווינד.

נ י ו - י א ר ק, 20. (ספ. טעל.) די שטאט סארענטיי אין שטאאט פלארידא האט ווידער גע־ליטען פון א טארנאדא (שטורם-ווינד), וועלכער האט אנגעמאכט גרויסע שאדענס. 15 פערזאן זע־נען אומגעקומען, 30 – שווער פערוואונדעט און 7 הייזער זענען פולשטענדיג פערניכטעט געווארען.

וואהל--קאמפאניע אין פראנקרייך

האט זיך שוין אנגעהויבען.

פ א ר י ז, 20 (ספ. טעל.) אין פיל ערטער זע־נען פארגעקומען מיטינגען, אויף וועלכע די פאר־טיי-פיהרער זענען ארויסגעטראטען מיט זייערע פארטיי-פראגראמען. דער קריגסמיניסטער פענלעווע האט אין זיין קרייז זיך ארויסגעזאגט פאר דער רעגירונגס-פארמול; קאיא האט זיך ארויסגעזאגט פאר א דעמאקראטישען בלאק. דער פיהרער פונ'ם רעכטען סאציאליסטישען פליגעל רענאדעל האט זיך ארויסגעזאגט בעגען דער „פאלקס-איינהייט", אבער פאר'ן אנטייל פון די סאציאליסטען אין א לינקער רעגירונג.

ביז איצט זענען שוין אויפגעשטעלט געווארען 3500 קאנדידאטען פון 3 ביז 6 אויף א וואהל־קרייז.

סער אלפרעד מאנד וועגן אקטועלע א"י-פראבלעמען

ארץ-ישראל קאן דערנעהרען א 4-מיליאניגע בעפעלקערונג.

ל א נ ד א ן, (י.ט.א.) דער פארשטעהער פון דער יודישער טעלעגראפען-אגענטור האט געהאט א געשפרעך מיט סער אלפרעד מאנד, נאך זיין צו־ריקקעהר פון דער רייזע איבער ארץ-ישראל, איראק און עגיפטען.

סער אלפרעד מאנד האט ערקלערט, אז לויט א פאכמענישער אפשאצונג קען ארץ-ישראל אויפ־נעהמען א בעפעלקערונג פון 3 ביז 4 מיליאן מענ־שען. די ארץ-ישראל רעגירונג דארף פיהרען א מעהר ליבעראלע אימיגראציאנס - פאליטיק. דער פאקט, אז איצט שטייגט די עמיגראציע איבער די אימיגראציע דארף בעטראכט ווערען נאר אלס צייט־ווייליגע ערשיינונג. די איצטיגע ארבייטסלאזיגקייט אין ארץ-ישראל דארף נישט בעאומרוהיגען. די צאהל ארבייטסלאזע אין ארץ-ישראל בעטרעפט פון 3 ביז 4 טויזענד פערזאן דאן ווען ענגלאנד צעהלט העכער א מיליאן ארבייטסלאזע.

רעדענדיג וועגען דער לאנדווירטשאפטליכער ארבייט אין ארץ-ישראל האט סער אלפרעד מאנד אנגעוויזען אויף די גרויסע ערפאלגען פון די מזרח־אייראפעאישע יודען אויף דעם געביט. סער מאנד האלט, אז נאר 1|3 פון דער בעפעלקערונג קען זיך אויסהאלטען פון לאנדווירטשאפט, די צוקונפטיגע ענטוויקלונג פון לאנד איז אבער פערבונדען מיט'ן אינטענסיווען וואוקס פון דער אינדוסטריע, וואס וועט קענען בעשעפטיגען 2/3 פון דער בעפעל־קערונג.

רוטענבערג'ס עלעקטריפיקאציע וועלען אין משך פון 2 יאהר זיין אין פולען גאנג אויב די ענגלישע רעגירונג וועט ענערגישער פארטזעצען דעם פארט-בוי אין חיפה וועט דער דאזיגער פארט אין 5 יאהר ארום געהערען צו די וויכטיגסטע פאר־טען אויפ'ן מיטעל-לענדישען ים.

סער אלפרעד מאנד האט זיך ארויסגעזאגט מיט אנערקענונג וועגען דער טעטיגקייט פון פ. י. ק. א. אין ארץ-ישראל. אויפ'ן פראקטישען געביט האט פ' י' קא לויט זיין מיינונג, אויפגעטון אין ארץ ישראל אזוי פיל ווי די ציוניסטישע ארגאני־זאציע. בעריהרענדיג די ארבייטס-פראגע אין ארץ ישראל האט סער אלפרעד מאנד געלויבט דעם איצ־טיגען דור פון די יודישע ארבייטער-פיהרער, וועל־כע פערשטעהען גוט די בעדייטונג פון מיטארבייט צווישען ארבייט און קאפיטאל און אנערקענען א סך ווייניגער די בעדייטונג פון דער מארקסיסטישער טעאריע פון קלאסען-קאמף ווי די פריהערדיגע אר־בייטער-פיהרער. דער קאנפליקט צווישען יודען און אראבער טראגט נישט קיין שטענדיגען כאראקטער, עס זענען נישט דא קיין טיפע גרונדען, וואס זאלען שטערען דעם פרידליכען צוזאמענלעבען פון ביידע סעמיטישע פעלקער. סער אלפרעד מאנד גלויבט, אז ביידע פעלקער וועלען קענען ענטוויק־לען זייערע קולטורען אין לאנד אזוי ווי עס גע־שעהט אין אנדערע פיל-שפראכיגע מלוכות.

עס איז א פאקט, אז די אראבער האבען א דאנק די יודען ערווארבען פיל מערב אייראפעאי־שע קולטור-פארמען און זיי וועלען דאס זיכער גע־העריג אבשאצען. דער געזונדהייטס-וועזען איז אין ארץ-ישראל אויסגעצייכענט ארגאניזירט און זעלטען וואו מען קען טרעפען אזעלכע געזונדע קינדער ווי אין ארץ-ישראל. אויך דער בילדונגס-וועזען ענטוויקעלט זיך זעהר גוט און דער העברעאישער אוניווערסיטעט האט דערגרייכט א העכערען ניוואָ ווי מען האט געקאנט ערווארטען.

אויף דער פראגע וועגען דער דעמאנסטראציע וואס איז פארגעקומען געגען סער אלפרעד מאנד אין באגדאד, האט סער מאנד געענטפערט, אז גוט אינפארמירטע פערזאנען האבען איהם מיטגעטיילט אז די אפאזיציאנעלע פארטיי אין איראק האט אינ־סצעניזירט די דאזיגע דעמאנסטראציע, כדי בעווייזען די שוואכקייט און אומפאפולאריטעט פון דער איצטיגער רעגירונג. כדי אונטערהעצען דעם המון האט מען קאלפארטירט ידיעות, אז באלפור איז גע־קומען, כדי אבצוגעבען איראק די ארמענער".

קעניג פייזאל האט ערקלערט סער אלפרעד מאנד'ן, אז ער איז זעהר פריינדליך געשטימט לגבי יודען. אין באגדאד וואוינען איצט אנ'ערך 80,000 יודען. וואס איז שייך די קלאנגען וועגען דער הייליגער מלחמה, וואס איז פראקלאמירט גע־ווארען דורך איבן סאוד האלט סער אלפרעד מאנד אז די קלאנגען זענען שטארק איבערגעטריבען און די געשעהענישען וועלען נישט האבען קיין ערנ־סטע פאלגען.

די יונגעלייט זענען נישט קיין פרויען-הענדלער

און די מיידלעך זענען נישט פערפיהרט געווארען.

נ י ו - י א ר ק, (יט"א) אין „פארווערטס" פון 6-טען מערץ איז פערעפענטליכט א קארעספאנ־דענץ פון רעטראיט, וועלכע קלערט אויף א געשיכ־טע וועגען צוויי יורישע מיידלעך פון גאליציען, וועלכע זענען כלומרשט פערפיהרט געווארען דורך פרויענ־הענדלער און מיט וועלכע עס קאכט איצט אין די גאליצישע שטעטלעך.

אין דער קארעספאנדענץ ווערט דערצעהלט, אז אין שטעטעל גריבאוו, ביי נייסאנץ זענען מיט איניגע מאנאטען צוריק אראפגעקומען די ברידער רוד און טוביה פירער, וועלכע האבען מיט אכט יאהר צוריק אויסגעוואנדערט קיין רעטראיט. די ברידער זענען געקומען צוגאסט צו זייערע עלטערן און האבען זיך בעקענט מיט צוויי מיידלעך פרידא לויפער פון סוכאוו און העניע בארער פון ווארא־וויץ. אזוי ווי די יונגע מענשען זענען זיך געגענוי־טיג געפעלען, האבען זיי חתונה געהאט כדת משה וישראל, און אפווייענדיג א קורצע צייט צוגאסט אין זייער אלטער היים, האבען די ברידער פירער צוזאמען מיט זייערע יונגע פרויען פערלאזען גאַ־ליציען און אפגעפאהרען קיין רעטראיט, וואו עס לעבט זיך זיי גאנץ גוט.

אין די גאליצישע שטעטלעך האבען זיך אבער פערשפרייט קלאנגען, אז די יונגעלייט זענען פרויען־הענדלער און די צוויי מיידלעך לויפער און בארער זענען פערקויפט געווארען אין שאנד-הייזער. עס העלפען נישט די בריף, וואס די יונגע פרויען אליין שרייבען צו זייערע שווער און שוויגער, אז די גאנצע מעשה איז א ליגען, און אז זיי לעבען זיך גוט. „ראס טענה'ן די יורען פון די שטעטלעך, איז נישט מעהר ווי אנ'אנשטעל. מען לאזט זיי רען שרייבען דעם אמת? מען צווינגט ראך זיי מיט געוואלד צושרייבען וואס יענע חברה הייסען". עס איז רערגאנגען אזוי ווייט, אז די עלטערן פון די צוויי יונגעלייט אין שטעטעל גריבאוו האבען אז יסצושטעהען געבערענטע צרות, ווייל אלע טייטלען אויף זיי מיט די פינגער ווי אויף עלטערן פון פרויען-הענדלער.

די ברידער פירער צוזאמען מיט זייערע פרויען פרידא לויפער און העניע בארער זענען געקומען אין ביורא פון „פארווערטס" אין רעטראיט, וואו זיי האבען דערצעהלט די גאנצע געשיכטע, אנגע־געבען די אדרעסען, וואו זיי וואוינען און די אדרעסען פון זייערע געשעפטען, האבען זיך צוזאמען פאטא־גראפירט, און געבעטען אויפקלערען דעם ענין, כדי זייערע קרובים אין גאליציען זאלען זיך בערוהיגען.

בלוטיגער צוזאמענשטויס אין האמבורג

צווישען קאמוניסטען און נאציאנאליסטען.

ה א מ ב ו ר ג, 20 (ספ. טעל.) צוליב'ן יאהר־צייט פון דער פאריזער קאמונע האבען די קאמוניס־טען זונטאג איינגעארדענט א דעמאנסטראציע אי־בער דער שטאדט. ווען די מאניפעסטאציע האט זיך געפונען ביי דער אסטער-שטראסע, האבען די נאציאנאליסטען איהר פערשטעלט דעם וועג. מצד

איך קויף און פערקויף מעבעל

דיוואנעס, פעלצען, ניי-מאשינען, גארדעראבען, סאמא־ווארען א.ז.וו. און צאהל די העכסטע פרייזען

א. ווייצמאן נארוטאוויטשא 19 (דזיעלנא)

אין מעבעל-געוועלב, (פריוואט-וואוינונג שענקעוויטש 29)

ביי מיר איז שטענדיג דא פערשידענע גענוצטע מעבעל אין גוטען צושטאנד צו פערקויפען. 818

ווילנער ספרים-סקלאד | פערטרעטונג פון קאלאמייער טלתים

25 פראצ. ביליגער!!

ביי א. מ. גרובשטיין ווסכאדניא 54 פראנט 1-טער שט.

איז צו בעקומען ש"ס, טורים, רמב"ם, מדרשים, פסוקים, משניות, עין-יעקב, מחזורים, סידורים. אויך די בעוואוסטע קאלאמייער טלתים פיינע און טערקיש זיידענע, ווי אויך טלתים-קטנים, 8 ספעציעלער אויסוואהל פון כלה-סידורים פראכט-לעדער-באנד. אויך קראקאווער זיידענע-גארטלען, קאפלעך, ציצית חוטין א.ז.וו. אלעס מיט 25% ביליגער. געדענקט נור ביי א.מ. גרובשטיין ווסכאדניא 54 פראנט 1. שט. שטענדיג אפען ביז 11 אוו

אויף יום-טוב, שבת און וואך

קויפט נאר ווין און קאניאק

„כרמל"

כשר לפסח

„כרמל"-ווין איז געשמאק, ריין, נאטורעל און בעסער פון די טייערסטע אויסלענדישע ווינען.

„כרמל"-ווין איז „תוצרת הארץ" און יעדער, וואס טרינקט איהם, שטיצט דעם אויפבוי פון ארץ-ישראל.

„כרמל"-ווין איז געזונד און קרעפטיג און ווערט צוגעשריבען די חולאים, אלס גוטער הייל-מיטעל.

„כרמל"-ווין האט די שוץ-מארקע: „2 מרגלים טראגען דעם אשכול". אלע „כרמל"-ווינען אהן דער מארקע, זענען פאלש און שטאמען נישט פון ארץ-ישראל.

אכטונג, לאדז און פראווינץ!

דערמיט מאך איך בעקאנט, אז צו די בע־פארשטעהענדע יום-טובים האבען מיר פערזעהען אונזער לאגער מיט א גרויסען אויסוואהל פון פערשידענע

דיוואנעס, טיש-דעקען,
באדניקעס, בעט-דעקען,
גארדינען, קאנטאניערען,
שטארען, פארטיערען,
באנע-פאנס, מעבעל-איבערצוג

גאבעלינס, בראקאט א. ז. וו. אלעס צו די הורט! ביליגסטע פאבריקס-פרייזען. דעטייל!

רעעלע בעהאנדלונג •••• גוטע בעדינגונגען

אויפט-פערקויף פון פינסטער'ס פלוש-דעקען.

F. Futerman

Piotrkowska 28. Tel. 29-21

לאָדז. 21 מערץ 1928.

„נייער פאלקסבלאט"

לאָדז. 21 מערץ 1928

אַסימילאַציע
איהר קללה און שאַנד.

אין אונגאַרן נעהען נאָך אַלץ אָן פייערדינגע דעבאַטען וועגען דעם נומערוס קלאוזוס, און קיין שום זאַך ווייזט נישט אַרויס די אמת'ע געפאַהר און די אמת'ע מיאוס'קייט פון דער יודישער אַסימילאַציע ווי אַט די דעבאַטען. די פאַרשטעהער פון די דעמאָקראַטישע יודישע שיכטען פערלאַנגען די אָפּשאַפונג פון יעדער אויסנאַם בנוגע יודען, ווען עס קומט צום אַריינעהמען אין די הויכשולען. ראַנגענען זענען די אַסימילירטע יודען צופרידען מיט די כלומרשטע פערבעסערונגען, וואָס די אונגאַרישע רעגירער װילען דורכפיהרען. אַט די פערבעסערונגען זענען אין דער אמת'ן אַ גאַנצע רייהע נייע בעליידיגונגען. מען וועט יעדען יודישען סטודענט־קאַנדידאַט שטעלען אַ לאַנגען צעטעל פראַגען, וואָס וועלען זיך בעציהען אויף זייער יחוס, אויף דעם שטאַנד פון זייערע עלטערן, אַלץ זאַכען, וואָס וועלען נישט נעפרעגט ווערען ביי אַנדערע סטודענטען־קאַנדידאַטען. קינדער פון אַרבייטער, זיהן און טעכטער פון דאָקטוירים, אַדוואָקאַטען און אַנדערע פרייע פראָפעסיעס וועלען די טויערען פון די הויכשולען געפינען פערשפאַרט פאַר זיך. אַריינלאָזען וועט מען בלויז די, וואָס זייערע יודישע עלטערן געהערען צו דער סאַמע העכסטער, אַסימילירטער בורזשואַזיע.

דאָס איז בעגרעניצונג פון ערנסטען סאָרט. דאָס איז דערזעלבער נומערוס קלאוזוס, בלויז אַ ביסעל אַנדערש געשלייערט.

אָבער די אַסימילירטע יודען זענען צופרידען. און אַט די אַסימילירטע יודען גיבען דאָס די מעגליכקייט די אַנטיסעמיטען צו שרייען, אַז מען דאַרף זיך מיט די יודען נישט רעכענען ווי מיט אַ פאָלקסגרופע און אַז דער נייער געזעץ־פּראָיעקט איז געצילט בלויז אַנטקעגען יענע יודען, וואָס זענען נישט קיין גוטע אונגאַרישע פאַטריאָטען, אָבער נישט אַנטקעגען די יודישע מאַריאַרען.

אָט האָט איהר די קללה און די שאַנד פון אַסימילאַציע! דאָס אַסימילירטע הויף־יודעל איז ווידער דאָ מיט זיין גאַנצער מיאוס'קייט. ער טראַכט זיך נאָרנישט אַריין אין דעם, אַז מען טאָר נישט מאַכען קיין אויסנאַם אַנטקעגען קיינעם אויפ'ן סמך פון ראַסע און רעליגיע. ער וויל נאָרנישט פיגורירען אַלס יוד. ער וויל פערבלייבען אַ קנעכט, און אַ דאַנקבאַרער צונעהמען די לאַסקע, וואָס די אַרויסגעוואָרפען איהם צו פון אויבען.

דיזעלבע אַסימילירטע יודען אין אונגאַרן האָבען אויפגעהויבען אַ פראָטעסט, ווען יודישע וועלט־פערטרעטער האָבען אַנזאַמעלט אין גענף, ביי דער פעלקער־ליגע, אַוועקגעשטעלט די פראַגע וועגען דעם אונגאַרישען נומערוס קלאוזוס, ווי, די אונגאַרישע מה־יפית־פאַרשוינען, האָבען דעמאָלט געשריען, אַז דער נומערוס קלאוזוס איז אַן'אינעווייניגסטע פּראַגע און קיין שום פרעמדער האָט נישט קיין רעכט זיך צו מישען, זיי ריהמען זיך איצט, אַז אונגאַרן האָט טאַקע זיי צו פערדאַנקען, וואָס די פעלקער־ליגע האָט זיך אָפּגעזאָגט פון אינטערווענציע אין אַט דער אָנגעלעגענהייט.

אַזוי זעהען מיר קלאָרער, וואָס די אַסימילירטקייט מיינט פאַר אונז, פאַר דעם גאַנצען יודישען פאָלק. די אַסימילאַציע בעדייט אין לעצטען סך־הכל אַ מין האַנדעל, ביי וועלכען געוויסע יודען פערקויפען זייער נשמה פאַר אַביסעל פּראָוועס. די יודישע מאַדיאַרען וועלען קושען די האַנד, וואָס וועט שלאָגען זייערע שטאַם־ברידער, אַבי מען זאָל נאָר פערגעסען, אַז זיי אַליין זענען יודען, און אַבי זייערע זיהנדלעך וועלען נעדרינ אויפגענומען ווערען אין די הויכשולען. דאָס וואָס די אַסימילאַציע טוט היינט אין אונגאַרן קאָן און וועט זי טון אומעטום, אויב מען וועט איהר ערלויבען צו קריגען די אויבערהאַנד אין דעם יודישען לעבען.

ט.

—:O:—

אַ נייע פּראָ־ציוניסטישע דעקלאַראַציע פון דער יוגאָסלאַווישער רעגירונג.

בעלגראַד, (י.ט.א.) בעת זיין ווייליען אין יוגאָסלאַוויען, איז דער פּרעזידענט פון דער אַל־וועלטליכער ציוניסטישער עקזעקוטיווע ה' נחום סאָקאָלאָוו אָנגענומען געוואָרען אויף אַן אוידיענץ דורך דעם קעניג פון יוגאָסלאַוויען אַלעקסאַנדער דעם 2־טען.

בעת ה' סאָקאָלאָווס אָנוועזענהייט אין בעלגראַד האָט די יוגאָסלאַווישע רעגירונג פערעפענטליכט אַ דעקלאַראַציע, אין וועלכער זי זאָגט צו איהר אונטערשטיצונג פאַר'ן ציוניסטישען אויפבוי־ווערק אין ארץ־ישראל און דער יודישער נאַציאָנאַלען היים.

אַ פילם פון לעבען אין די יודישע קאָלאָניעס אין אַרגענטינאַ.

פּאַריז, (י.ט.א.) בעת דער זיצונג פון ראַט פון י.ק.א. איז אין פּאַריז דעמאָנסטרירט געוואָרען אַ פילם, וואָס שילדערט דאָס לעבען פון די יודישע קאָלאָניעס אין אַרגענטינע. אויף דער פאָרשטעלונג זענען געווען אָנוועזענד פיל בעקאַנטע יודישע פערזענליכקייטען און דער אַרגענטינער מיליטער־אַטאַשע אין פּאַריז.

קברים אויף אויסצוצאָהלען
אז דער מאַן קויפט אַ קבר בעגראָבט מען זיין ווייב אומזיסט.
קאָנקורענץ צווישען חברה־קדישא און דער רעגירונג אין רוסלאַנד.

ווי בעקאַנט, האָט די סאָוויעטען־מאַכט נאַציאָנאַליזירט נישט נאָר די פאַבריקען און זאַוואָדען, די וועלדער און פעלדער, נאָר אויך אַפילו די הקדשים און בית עולמ'ס, און מען האָט אָנגעהויבען מקבר זיין על חשבון המלוכה, נישט נאָר די גרויסע לייט און העלדען פון לאַנד, נאָר אויך אַפילו די סאַמע ביטערע קבצנים, וואָס האָבען פון אָנהויב אָן נישט בעטראַכט צו שטאַרבען כאָטש אין אייגענע תכריכים.

פערשטעהט זיך, אַז די כלי קודש האָבען די ערשטע געליטען פון אַט דער דאָזיגער בית־עולם־נאַציאָנאַליזאַציע און חברה־קדישה, וואָס איז געוואוינט געווען צו לייגען אַנדערע אין דער ערד, איז, נעבעך, אַליין בעלעבעדיג ניין איילען אין דר'ערד און נישט געבאַקט קיין בייגעל. אַזוי אַרום האָט די רעוואָלוציע אָנגעמאַכט אַן איבערקערעניש אויך צווישען די טויטע. אַ דרדקי־מלמד פלעגט זיך אויסלייגען אין באָהענטער שכנות מיט דעם ערשטען גבאי פון שוהל און אַ יוסטער בעל־הבית פלעגט נאָר מקובר ווערען נעבען אַ יודענע, וואָס פלעגט פערקויפען ערבעס אויפ'ן מאַרק. און ווער ווייס, וואָס פאַר אַ „קלאַסען־אומשיכטונג" ס'וואָלט נאָך פאָרגעקומען אויפ'ן עולם האמת, ווען עס רייסט זיך נישט אַריין דער „נעפּ" אויך צו די טויטע און הויבט אָן אויך דאָרטען איינצופיהרען פערשידענע קאַטעגאָריעס מתים, ווי ס'איז געווען איינגעפיהרט פון קדמונים אָן.

האָט מען בשתיקה אָנגעהויבען איינצופיהרען טאַקסעס פאַר מתים. האָט מען בשתיקה פערטיילט דעם בית־עולם אויף בכבוד'יגע, אויף „בורזשואַזע", און פּראָלעטאַרישע" — און מען האָט בשתיקה אָנגעהויבען פערקויפען פלעצער צו די געוועזענע און אויפגעקומענע גבירים פון שטאָדט, וואָס האָבען זיך בעצייטענס געוואָלט בעוואָרענען, אַז מען זאָל זיי אוועקלייגען צווישען לייטישע לייט און נישט, חלילה, לעבען אַ דרדקי־מלמד, אָדער לעבען אַ יודענע, וואָס האָט פערקויפט ערבעס אויפ'ן מאַרק.

אָבער אין סאָוויעט־רוסלאַנד זענען נישטאָ קיין שום סודות און קיין שום בשתיקה'ס, ווייל אומעטום און שטענדיג זיצען די „אָרבקאָרען" (קאָרעספּאָנדענטען) פון די פערשידענע צייטונגען און זשורנאַלען און זיי צעלייגען אויף טעלערלעך יעטוועדע מינדעסטע פּאַסירונג אין זייער קרייז.

אַזוי אַרום האָט מען זיך דערוואוסט, אַז אין מאָהילעוו, למשל, איז געגרינדעט געוואָרען אַ גאַנצע אַקציען־געזעלשאַפט, אַ מין טרעסט, וואָס עקספּלואַטירט די מתים־אינדוסטריע...

אין דעם דאָזיגען טרעסט געהען אַריין די פערטרעטער פון דער מאָהילעווער קהלה, די חברה קדישא, די רבנים און די אַלע איבריגע כלי קודש. זייער אויפגאַבע בעשטעהט נישט נאָר אין דעם, וואָס זיי ברענגען די מתים צו קבורת ישראל און בעקומען דערפאַר אַ געוויסען שכר, נאָר זיי זאָרגען אויך דערפאַר, אַז די מתים זאָלען נישט האָבען, חלילה, קיין חיבוט הקבר, זאָלען גאַראַנטירט זיין מיט זייער חלק עולם הבא און זאָלען זיין גוטע בעטערס פאַר די איבערגעבליבענע יורשים, וועלכע וועלען מוזען פאַר דעם אַלץ גוט בעצאָהלען... אגב, איז דער מתים טרעסט געפאַלען אויף אַזאַ מין המצאה, וואָס פערלייכטערט אַ סך דעם גורל פון דעם פערשטאָרבענעמס יורשים. די המצאה בעשטעהט אין דעם, וואָס דער קאַנדידאַט אויף צו ווערען אַ מת און ווער פון די מאָהילעווער איז דאָס נישט אַזאַ מין קאַנדידאַט?) קאָן בכבודו ובעצמו זיך בעצייטענס אַבאָנירען אויף אַ קבר, ד. ה. צאָהלען דעם טרעסט אַ בעשטימטען וואָכען־געלד און אַזוי אַרום פערלייכטערען זיינע יורשים די נישט־אָנגענעהמע אַרבייט פון דינגען זיך און סקאַנדאַלעווען אויפ'ן שוועל פון דעם עולם האמת.

דער טרעסט האָט איינגעפיהרט אַ פּרעמיע: אויב דער מאַן איז אַ פערסטראַבירטער ביים לעבען — וועט מען די ווייב מקבר זיין אומזיסט.

ווי איהר זעהט, ווייס דער מאָהילעווער מתים־טרעסט מיט וואָס צו נעמען דעם עולם, און אַ סברא, אַז די „אַגענטען", וואָס סטראַכירען צום טויט, מאַכען אַ סך בעסער, איידער די אַגענטען, וואָס סטראַכירען פון טויט, און אַנדערע אומגליקספאַלען...

לאָזט זיך אָבער אויס, אַז מאָהילעוו איז נישט די איינציגע קהלה קדושה, וואָס ציהט איהר חיונה פון די טויטע.

אָדעס מאַכט עס נאָך בעסער און רעיעלער וואָרום אויב דער מאָהילעווער מתים־טרעסט האָט נישט מעהר ווי „אַגענטען", וועלכע געהען אום פון שטוב צו שטוב רעקלאַמירען יענע וועלט און זוכען „אַבאָנענטען" אויף קברים. פערמאָגט שוין אָדעס די ריכטיגע „מאַכערס", וועלכע זעצען אָפּ זייערע בית־עולם אַקציעס אַזש קיין אַמעריקאַ, ד. ה. אַרבייטען אויף אַ וועלט־מאַסשטאַב, און מאַכען גישט שלעכט.

אגב, פערמאָגען די „מאַכערס" אויפ'ן אָדעסער בית עולם אַ מת אַזאַ, וואָס איז אַזש אין אַמעריקאַ זעהר ליב און חשוב. דאָס איז דער נישט־בע'מצבה'טער קבר פון מענדעלי מוכר ספרים, און מען קען אויך פון איהם, לאָזט זיך אויס, עפּעס פערדינען...

אָט האָבען זיי אָנומעלטען בעקומען געלד פון אַמעריקאַ און מען זאָגט, אַז דאָס איז שוין נישט דאָס ערשטע מאָל...

„פאַר וועמען קריגען זיי געלד פון אַמעריקאַ?

„וואָס הייסט פאַר וועמען? קאַרג געלד דאַרף מען אויף אַ בית־עולם? אָט ליגט דאָך מענדעלי מוכר ספרים אָהן אַ מצבה!..

אָט האָט איהר אַ פּאָר שטייגער־בילדער, שוין נישט פון יענער וועלט, נאָר פון דער וועלט. שטייגער־בילדער, וואָס שפּילען זיך אָפּ טאָג־טעגליך אַרום דעם אָדעסער בית־עולם און זענען ווערט פערנאָטירט צו ווערען:

„פון דער ווייטען דערהערט זיך אַ געוויין און אַ געשריי פון עטליכע ווייבער. אַלע לאָזען זיך אַהין.

„וואָס איז?

„גאָר נישט", וויינט אַ יודענע, „מיין מאַן איז פאַראייאָהרען געשטאָרבען. כ'בין דעמאָלט געלעגען קראַנק. נאָכדעם האָט מיך מיין טאָכטער גענומען

(ווייטער זעה 7־טע זייט).

סענסאַציאָנעלער לעבענס = ראָמאַן פון אַ יודיש מיידעל,
וואָס אַ מאָנאַך האָט זי אוועקגערויבט און פערפירט אין אַ קלויסטער.
יאָהרען לאַנג האָט זי געליטען איבערמענשליכע יסורים און מיט אַ צייט צוריק האָט זי זיך בעפרייט פון די קלויסטער־מויערן

מיט עטליכע יאָהרען צוריק איז דאָס קליינע אונגאַרישע שטעטעלע ניפּלאַש אויפגערודערט געוואָרען פון אַ דערשיטערנדער טראַגעדיע, וואָס האָט זיך אָפּגעשפּילט אין דעם שטילען, איינזאַמען הויז דער יודישער אַלמנה שרה ח.

דער איינציגער אינהאַלט פון איהר אומעטיגען לעבען, איהר פרייד און איהר צער, איז איצט געווען דאָס יונגע טעכטערל, די יתומה, די צאַרטע, חנ'עוודיגע מאַניאַ.

אַזוי זענען אַוועק עטליכע יאָהרען פון איינזאַמקייט און שטילער, טיפער טרויער — און דאָס קליינע, חנ'עוודיגע יתומה'לע איז דערוואַקסען אויפגעבליהט און אויפגעוואַקסען, פריש און צייטיג, ווי אַ וואונדערליכע, עקזאָטישע, ווייס־האַרבע פרוכט... איהר גלאַנצפולע שיינקייט איז געווען אַרומגעהילט מיט אַ דינער, פיינער מעלאַנכאָליע, וואָס האָט זי געמאַכט נאָך חנ'עוודיגער, פּיקאַנטער...

מאַניאַ איז איצט שוין אַלט געווען 17 יאָהר — און עס איז געקומען די צייט צו דערפילען די צוואה פון איהר געליבטען, פריה־געשטאָרבענעם פאָטער. זי האָט געוואוסט, אַז אין שכנות'דיגען שטעטעל, איינגאַנצען אַ צעהן מייל ווייט פון איהר איינענער אידילישער היים, וואַרט אויף איהר דער יונגער קוזין, פאַר וועמען זי איז אַ כלה געוואָרען אין דעם סאַמע ערשטען טאָג פון איהר לעבען...

ס'איז געווען דער הייסער וואונש פון איהר פאָטער, אַז זי זאָל ווערען די פרוי פון איהר קוזין, דעם בלינדען פראַנק, דעם יונגען גניאַלען מוזיקער.

אין דעם שטילען, וועלט־פערגעסענעם שטעטעלע האָט זיך אין איין שיינעם טאָג בעוויזען אַ פרעמדער, טיף פערשלייערטע דאַמע, וועלכע שטעטעלדיגע מענשען האָבען געטראָפען מעהרסטענס אַרומגעהן איינע אַליין אויף די פערלאָזענע איינזאַמע וועגען און פעלד־סטעשקעס, פערזונקען אין איהרע פרעמדע געדאַנקען און רעיונות...

ווער איז געווען די דאָזיגע אומבעקאַנטע, געהיימנישפולע דאַמע אין שלייער און וואָס האָט זי געוואָלט אין דעם שטילען, וועלט־פערגעסענעם שטעטעלע?

מ'האָט געוואוסט נישט מעהר, אַז די פרעמדע דאַמע וואוינט ערגיץ אין דער לידינער פערלאָזענער ווילע אויף דעם אַלטען, פערוואַקסענעם קלויסטער־הויף, וואָס איז געווען אַרומגערינגעלט פון אַלע זייטען מיט אַ ריזיגער, שוואַרצער פעסטונגס־מויער, וואָס האָט זיך שוין אַזש נעקרישעלט פון אַלטקייט...

עס פלעגט אויך פאָרקומען, אַז זי האָט זיך אַ ווײַלע נישט געקאַנט אָפּטרייסען פון דעם אָפּענעם ווערדיגען פענסטער פון דער אומעדיגער יודישער כלה־מיידעל. אָפט האָט זיך צווישען די צוויי איינזאַמע פרויען אויף ביידע זייטען פענסטער פערבונדען אַ קורצער שטילער שמועס.

ווען די אומגליקליכע יודישע אַלמנה איז אין איין שיינעם פריהמאָרגען אויפגעשטאַנען פון שלאָף איז זי פלוצים געבליבען שטיין ווי געליימט פון שרעק און פערצווייפלונג ביי דער טיר פון מאַניאַ'ס לידיגען צימער... אַ ווילדער, יאָמערליכער געשריי פון ווערהטאָג האָט זיך אַרויסגעריסען פון איהר פערוואונדעטע האַרץ. זי האָט דערפיהלט אין דער רגע, אַז איהר לעבען איז איצט צובראָכען געוואָרען אויף אייביג — און אַז אָהן מאַניאַ'ן, איהר איינציגער, ליכטיגער טרייסט, וועט זי איהרע אַלטע, איינזאַמע טעג נישט קאָנען מעהר אַריבערטראָגען...

דאָס גאַנצע שטעטעל האָט געשטורעמט און געקאָכט מיט דעם טראַגישען אומגליק פון דער ראָזינער איינזאַמער יודישער משפּחה... יודען האָבען געמאַכט אַ ליאַרם, געיאָגט און געטומעלט, געשפּאַרט און געבייזערט זיך איינער אויפ'ן אַנדערען, געלאָפען זוכען אויף אַלע איינזאַמע וועגען, וואָס פיהרען אַרויס פון'ם שטעטעל, געהאָלפען בערכען די העגר דער אומגליקליכער מוטער און געגעבען איהר צו פערשטעהן — לאחר המעשה — מיט געניטען מאַנסבילשען שכל הישר, ווי אַזוי מען דאַרף היינטיגע צייטען אַכטונג געבען אויף אַ קינד, און נאָך דערצו אויף אַ מיידעל, יפהפיה...

צוזאַמען מיט דעם יודישען מיידעל איז עפּעס נאָר פלוצים אויך נעלם געוואָרען די געהיימנישפולע פרעמדע דאַמע אין שלייער.

נאָך לאַנגע, אָנגעשטרענגטע, שאַרפזינניגע אויספאָרשונגען, האָט זיך סוף כל סוף איינגעגעבען קלאָר צו מאַכען, אַז די מאָרגע, אומבעקאַנטע דאַמע אין שלייער איז געווען נישט עמיצער אַנדערש, ווי דער יונגער בענעדיקטינער מאָנאַך אויר־רעליוס, וועלכער האָט דאָס יודישע מיידעל אַוועקגערויבט און פערפיהרט...

אין אַ שטילער, טונקעלער זייטיגער נאָאַס פון דעם רוישענדינגען, שרייענדיגען בודאַפּעשט שטעהט אַן'אַלטער מאָנאַכישער פּאַלאַץ.

דאָ, אין דעם ראָזינען איינזאַמען, וועלט־פערלוירענעם פּאַלאַץ, האָבען געוואוינט און „געהייליגט" זיך עטליכע יונגע „אויסדערוועהלטע" מאָנאַכען, פירשטליכע קינדער און ערצהערצאָגליכע אייניקלעך, וואָס האָבען זיך אָפּגעזאָגט פון די גראַבע תענוגים פון דער וועלט און זיך גענומען צוגרייטען צו דעם ליכטיגען גן־עדן אויפ'ן עולם האמה — און אַהער טאַקע האָט דער „הייליגער מאָנאַך" אויר־רעליוס פערפיהרט דאָס יודישע מיידעל, די כלה פון דעם יונגען גניאַלען, בלינדען מוזיקער...

ווען די רעטעקטיוו'ס האָבען אָנגעקלאַפּט אין די שווערע אייזערנע טויער פון דעם פינסטערן „הייליגען" פּאַלאַץ איז דאָס גערויבטע יודישע מיידעל שוין לאַנג געווען פערשוואונדען פון דאָרט. דער פערפיהרישער מאָנאַך האָט דערפיהלט, אַז די יודען" וועלען פון זיינע הענד אַרויסרייסען זיין הייס געליבטע מאַניאַ, האָט ער זי אָפּגעגעבען — „צוליב איהר פערזענליכער זיכערקייט" — אין אַ קלויסטער פון הייליגע שוועסטער אויף דער פּראָווינץ, וואו מ'האָט זי געצוואונגען צו לאָזען זיך „פּריזווילינ" שמד'ען און ווערען אַ מאָנאַשקע...

מעהר ווי דריי לאַנגע פערצווייפעלטע יאָהרען איז די אָרימע מאַניאַ נעפּיינינט געוואָרען פון די גרויזאַמע מאָנאַשקעס, וואָס האָבען זי געלערנט פרומקייט מיט בייטשען און שטעקענעס און האָבען זי געצוואונגען צו פאָלגען און ליב צו האָבען דעם „זיסען מאָנאַך" אוירעליוס וואָס פלעגט צו איהר קומען אַהער יעדע וואָך... די ריזיגע שוואַרצע מויערען פון דעם אַלטען קלויסטער האָבען פערהאַלטען און נישט אַרויסגעלאָזט די יאָמערליכע געשרייען און יללות פון דער געפאַנגענע יודישער מיידעל.

אָבער די איבערמענשליכע ליידען פון דער גערויבטער יודישער מיידעל האָבען ענדליך פאָרט גענומען אַ סוף מיט אומנעוועהנליכער ענערגיע און געוואַלדיגע ווילענס־אָנשטרענגונג האָט זי איצט אַליין צונענרייט איהר בעפרייאונג — און מיט אַ צייט צוריק איז איהר געלונגען, זיך אַרויסצוקריגען אויף יענע זייט קלויסטער־מויער און צו אַנטלויפען איבער דער גרעניץ קיין טשעכאָ־סלאָוואַקיע... אַהער זענען איהר באַלד נאָכגעפאָהרען איהר אַלטע צובראָכענע מוטער און דער יונגער, פון גליק און ווערהטאָג דערפיהלטער חתן — און דאָ ערשט האָט זיך דערווייל געענדיגט די דערשיטערנדע טראַגעדיע פון דער אומגליקליכער יודישער משפּחה...

(„טאָג").

לאדז
21 מערץ 1928

דאס לאדזער לעבען

לאדז
21 מערץ 1928

21 מיטוואָך כט אדר תרפ״ח	מערץ זון-אויפגאַנג 5.48 זון-אונטערגאַנג 5.45 לענג פון טאָג 11.57

נאָרוועגישער געזאַנדטער אין לאָדז.

יר) היינט קומט קיין לאָדז דער נאָרוועגישער געזאַנדטער אין וואַרשא ה׳ ציטנער מיט זיין פרוי און סעקרעטאַר. דער געזאַנדטער וועט אָנוועזענד זיין אין שטעטישען טעאַטער ביי דער פייערליכער פאָרשטעלונג פון „פער גיגט״ לכבוד דעם 100-יאָהריגען יובילעאום פון הענריק איבסען. ביי דער באַהן וועלען די געסט אויפנעהמען דער וואָיעוואָדע יאַשטשאָלט און פערטרעטער פון דער אַדמיניסטראַציע.

וואַהלען צו דער האַנדעלס-קאַמער.

(ב) ווי מיר דערוויסען זיך פון אַ מאַסגעבענדער קוועלע, וועלען די וואַהלען צו דער האַנדעלס-קאַמער אין לאָדז פאָרקומען ערשט נאָך די וואַהלען צו דער וואַרשאָווער האַנדעלס-קאַמער.

מיר דערוויסען זיך אויך, אַז אַלס וואַהל-קאָמיסאַר בעת די וואַהלען צו דער לאָדזער קאַמער וועט בעשטימט ווערען דער לייטער פון דער אינדוסטרי-אָפטיילונג ביי דער וואָיעוואודזטווע אינזש. בייער.

אונטערשטיצט
די פסח-אַקציע פון
„תומכי אורחים״

געלד-שטיצע פאַר תלמוד-תורות

צום ראַטמאַן א. מענדעלסאָן (ציגעל גאַס 49) איז אָנגעקומען געלד פאַר פאָלגענדע ת״ת און ישיבות: ת״ת אויפ׳ן נאָמען פון הרב מייזעל; ת״ת אויף וואָלבאָרסקא 20, „יסודי התורה״ אלעיא 1 מאַי 37 ת״ת אויף בזשעזשינער 23; ת״ת אויף ליפאָווא 31, „מחזיקי הדת״, סאָלנע 7; „יסודי התורה״ קילינסקי 116, „יסודי התורה״ נייע זאַשעווסקא 7; ת״ת אויף אַלעקסאַנדראָווסקי 13; ת״ת אויף ציגעל-גאַס 59, ת״ת אויף זאַכאָדניע 56; ת״ת אויף פעפער גאַס 18; „קרן התורה״ זשעראָמסקי 58, „שומרי הדת״ גייערס מאַרק „שומרי התורה״ וואָלבאָרסקא 20.

בעפולמעכטיגטע פון די אינסטיטוציעס, מיט נעהעריגע שטעמפלען, דאַרפען זיך היינט און מאָרגען פון 7 ביז האַלב 9 אין אָוונד זיך ווענדען צו ה׳ מענדעלסאָן, וואו זיי וועלען בעקומען אויסגעצאָהלט.

טאַלאָנען אויף פּראָדוקטען פאַר אַרבייטסלאָזע.

(מ) נעכטען האָט זיך פערענדיגט דער טערמין פאַר די אַרבייטסלאָזע אָבצונעהמען די טאַלאָנען אויף פּראָדוקטען. אַזוי ווי אַרבייטער האָבען נאָך די טאַלאָנען נישט אָבגענומען, וועט מען נאָך היינט פון 4 ביז 6 זיי אַרויסגעבען אין די ראַיאָן-ביוראָ׳ס.

רידזעווסקי פיהרט אַ הונגער-שטרייק.

(אב) דער מערדער פון פּרעזידענט ציגאַרסק, קאַזשימיערזש רידזעווסקי, וועלכער איז פער׳משפט געוואָרען צום טויט זיצט דערווייל אין דער טורמע אויף קאָפּערניק-גאַס. מיט עטליכע טעג צוריק האָט ער פערלאַנגט, אַז מ׳זאָל איהם ערלויבען רויכערען ווען ער האָט די ערלויבניש נישט בעקומען, האָט ער ערקלערט אַ הונגער-שטרייק.

דער הונגער - שטרייק דויערט שוין 4 טאָג. רידזעווסקי זיצט אין אַן׳איינצעל-קאַמער. וועגען דעם הונגער - שטרייק איז מיטגעטיילט געוואָרען דעם יוסטיץ-מיניסטעריום.

שפּענדעט
פאַר דער פסח-הילפס-אַקציע
„תומכי אורחים״
18 פּאָמאָרסקאַ 18

וואָס האָט מען געטון מיט די רעגירונגס-הלוואות אויף בוי-צוועקען?

סקאַנדאַליעזע אַפערע פון בוי-אונטערנעהמער. — עס געהט אַן׳ענערגישע אויספאָרשונג. — וואָס עס דערצעהלען לאָקאַטאָרען.

ווי ס׳זעהט אויס די וואוינונגס-פראַגע ביי אונז אין שטאָט איז איבריג צו דערצעהלען. ס׳זענען גאַנץ גוט בעוואוסט די פאַקטען, וואו 12 פערזאָן וואוינען אין איין צימערעל, וואו קינדער ווערען קראַנק פון פייכטקייט און שמוץ, לעכער וואו ס׳קומט נישט צו קיין זונען-שטראַהל, בוידעם-שטיבלעך, וועלכע זענען צווי איילען לאַנג. דער אַלטער לאָדזער נ.פ.ר.׳ש-קאַרעקישער מאַגיסטראַט האָט נישט געהאַט אין זינען די ברענענדע פראַגע. להיפוך, דער געוועזענער ענדעקישער לאַווניק פון דער בוי-אָפטיילונג האָט נאָך געוואוסט ווי אַזוי צו פיהרען דעם אויפבויאונגס-קאָמיטעט, כדי עס זאָל קיין עולה נישט געשעהען די פריוואַטע בוי-אונטערנעהמער, וועלכע האָבען בעקומען גרויסע קרעדיטען פון באַנק גאָספּאָדאַרסטווא קראַיאָוועגא, אויף בוי-צוועקען.

און טאַקע אויף דעם געביט איז איצט נעקומען צו אַ גרויסען געזעלשאַפטליכען סקאַנדאַל, וועלכע קען אָננעהמען זעהר ברייטע פאָרמען.

ווי בעקאַנט האָבען די פריוואַטע בוי-אונטערנעהמער בעקומען רעגירונגס-קרעדיטען אויף זייערע ניי-געבויטע הייזער. דערביי איז די דאָזיגע אונטערנעהמער געמאַכט געוואָרען כל-ערליי הנחות. זיי זענען בעפרייט געוואָרען פון שטייערען, האָבען געצאָהלט קליינע צינזען פאַר די קרעדיטען. די „באַנק גאָספּאָדאַרסטווא קראַיאָוועגא״ און די שטעטישע אויפבויאונגס-קאָמיטעטען האָבען אָבער דערביי געשטעלט בעדינגונגען, אַז ס׳זאָלען געבויט ווערען נאָר קליינע וואוינונגען, לויט בעשטעטיגטע פלענער ס׳זאָל נישט גענומען ווערען קיין אָפּטרעט געלד און קיין צו הויכע דירה-געלד. דאָס איז אָבער געווען נאָר טעאָרעטיש, פאַקטיש, האָבען די בוי-אונטערנעהמער געלאָזט בעשטעטיגען בוי-פלענער, אַזוי ווי דער רעגולאַמין האָט דאָס פערלאַנגט, אָבער ווי נאָר זיי האָבען בעקומען די הלוואות, האָט מען פון די פאַר-צימערען און קלאָזעטען, געמאַכט צימערען, אַנשטאָט קליינע וואוינונגען, האָט מען געמאַכט גרויסע, מ׳האָט גענומען אונגעהויערע סומעס אָפּטרעט-געלד, פון די וועלכע האָבען געדונגען וואוינונגען, קיין קוויטונגען אויף דעם געלד, האָט מען, פערשטעהט זיך, נישט אַרויסגעגעבען, דירה-געלד האָט מען גענומען וויפיל דאָס האַרץ, פון די נייע ווירטס-לייט האָט נאָר געגלוסט און כסדר עס געהעכערט און ווען איטיצער פון די לאָקאַטאָרען, וואָס האָט געהאַט דאָס אומגליק זיך אַריינצוציהען אין אַ נייע הויז, האָט נישט געהאַט צו צאָהלען, האָט מען אָנגעגעבען אויף עקסמיסיע און טאַקע אַרויסגעוואָרפען אויפ׳ן גאַס אויך.

די דאָזיגע אַפערעס זענען געווען בעוואוסט אין דער שטאָט און האָבען אַרויסגערופען די גרעסטע אויפרעגונג צוליב דעם, וואָס מיט געזעלשאַפטליכע געלד, שטופען זיך עטליכע מענשען אָן די אייגענע קעשענעס אויפ׳ן חשבון פון טויזענדער פאַמיליעס, וואָס פערלירען זייער געזונד און לעבען צוליב דער גרויסער וואוינונגס-נויט.

נישט איין אָנקלאַגע איז שוין אין דעם ענין אָפגעגעבען געוואָרען, אָדער די אָנקלאַגעס זענען, בעת דער הערשונג פון אַלטען מאַגיסטראַט, עפּיס געבליבען שטעקען אין דער מיטען און ס׳איז נישט געקומען צו קיין שום אויספאָרשונג.

ערשט, ווען ס׳איז געוועהלט געוואָרען דער נייער מאַגיסטראַט און אויך אַ נייער קאָמיטעט אויפצובויען די שטאָט, זענען די אַלע ענינים גענומען געוואָרען אויף דער טאָג-אָרדנונג, און דער דיסקוסיע האָט מען אָנגעוויזען אויף סקאַנדאַליעזע ענינים, ס׳איז דעריבער בעשלאָסען געוואָרען, אַז דער אויפבוי-קאָמיטעט זאָל פון איצט אָן גענוי נאָכקאָנטראָלירען אויף וואָס די פריוואַטע בוי-אונטערנעהמער געבען אויס דאָס געלד, וואָס זיי בעקומען אַלס הלוואה און אויך זאָל אויסגעפאָרשט ווערען ווי אַזוי מ׳האָט ביז איצט געבעלהביתע׳ט און ווי אַזוי מ׳האָט פערדונגען וואוינונגען און וואָס פאַרא דירה-געלד מ׳האָט גענומען.

גלייכצייטיג איז אויך אָנגעקומען צום לאָדזער וואָיעוואָדע אַן׳אָנקלאַגע פון די לאָקאַטאָרען פון נייע אויפגעבויטען הויז פאַר רעגירונגס-געלדער אויף זשגאָוסקא 52, וואָס געהער צו אַ געוויסען וולאַדיסלאַוו סולקאָווסקי, די לאָקאַטאָרען האָבען זיך בעקלאָגט, אַז נאָכ׳ן בעקומען די הלוואה, האָט דער הויז-ווירט איגנאָרירט דעם בוי-פּלאַן, האָט גענומען אונגעהויערע סומען אָפּטרעט-געלד פאַר וואוינונגען און הייסט זיך צאָהלען אונגלויבליכע סומען פאַר דירה-געלד.

עהערגעכטען נאָכמיטאָג איז אַ ספּעציעל קאָמיסיע אַוועקגעפאָהרען אויף דער זשגאָווסקא-גאַס, כדי אויפ׳ן אָרט אויסצופאָרשען אַלע פאַרוואורפען, אַלץ האָט זיך אַרויסגעוויזען פאַר פולשטענדיג אמת און ס׳זענען צוזאַמענגעשטעלט געוואָרען די ענטשפּרעכענדע פּראָטאָקאָלען, די אויספאָרשונג ווערט ווייטער ערנערגיש געפיהרט און וועט זיך פערשפּרייטען אויף אַלע הייזער, וועלכע זענען אין דער לעצטער צייט אויפגעבויט געוואָרען מיט די קרעדיטען פון „באַנק-גאָספּאָדאַרסטווא קראַיאָוועגא״.

אַן׳אַלטע געשיכטע, וואָס בלייבט שטענדיג ניי.

א נגיד׳ס א זוהנדעל און אַן׳אָרים דינסט-מיידעל. — צוגעזאָגט איהר חתונה צו האָבען. פערפיהרט און פערלאָזען. — די פרוכט פון דער „ליבע״. — די וואַנדערונג פון פערפיהרטען מיידעל. — קלאַפט אין די טירען פון דער קהלה.

אין דער קהלה איז נעכטען געווען אַ יריד אויף קינדער. ווייבער, וואָס זענען געקומען נאָך שטיצע. האָבען מיטגעבראַנגט קינדער. עטליכע פרויען זענען געקומען מ׳זאָל זייערע קינדער נעהמען אין „זשלאָבעק״, ווייל זיי ווילען געהען אַרבייטען צו די מצות, האָט מען נישט געקענט פערהיטען די אַלע פרויען זיי זאָלען נישט אונטערוואַרפען די קינדער און איידער מ׳האָט זיך אַרומגעדרעהט, איז שוין געשטאַנען אין ווינקעל אַ קינד און אויפ׳ן קול געררופען:

— מאַמע, מאַמע, וואו ביזטו?

דאָס קינד, אַ יונגעלע פון אונגעפעהר 4 יאָהר האָט אָנגעהויבען אַרומצולויפען איבער׳ן גאַנצען צימער, יאָמערליך געוויינט און גערופען; מאַמע, מאַמע.

דער עולם, וואָס האָט זיך געפונען אין דער קהלה-שטוב האָט אָנגעהויבען גאַכצוקוקען און נאָכצוטראַכטען מיט וועמען דאָס קינד איז געקומען און עטליכע מענשען זענען תיכף אַראָפּגעלאָפען אין גאַס נאָכיאָגען די מוטער, וועלכע האָט געפועלט ביי זיך איבערצולאָזען איהר קינד. די מיה איז אָבער געווען אומזיסט, מ׳האָט די מוטער נישט געפונען. עטליכע מענשען האָבען דערווייל בערוהיגט דאָס קינד, געגעבען צו עסען און צו טרינקען און מ׳האָט געוואַרט אויפ׳ן קהלה-פרעזעס, כדי צו וויסען וואָס מיט דעם קינד צוטון.

מיט אַ שעה שפּעטער איז אין קהלה-שטוב אַריינגעלאָפען אַ יונגע פרוי, מיט אַ פאַטשיילע אויפ׳ן קאָפּ און מיט אַ געוויין צוגעפאַלען צו דעם קינד עס געקושט, געהאַלזט און געשריען.

— ניין, איך קען מיין קינד נישט אַוועקוואַרפען, איך וועל נישט אַוועקוואַרפען מיין אייגען פלייש און בלוט!

ווען די וויינענדע פרוי האָט זיך אַביסעל בערוהיגט און מען איז צו איהר צוגעשטאַנען, אַז זי זאָל דערצעהלען די סבה, פאַרוואָס זי האָט געוואָלט אַוועקוואַרפען איהר קינד, האָט זי דערצעהלט פאָלגענדע טראַגישע געשיכטע:

זי איז פון קאָנסק פון אַן׳אָרימער אָבער אָנשטענדיגער פאַמיליע, איהר פאָטער מיכאל טאַבאַטשניק, איז אַ שוסטער און צוליב מאַנגעל אין פּרנסה, האָט ער געמוזט, זיין טאָכטער חנה, אַוועקגעבען אַלס דינסטמיידעל צו אַ קאָנסקער יודישען גביר. דאָס מיידעל איז דאָרט געווען איבער 3 יאָהר און האָט אַוועקגעלעגט אַ גראָשען צו אַ גראָשען, כדי צו קומען צו אַ ביסעל נדן און שפּעטער חתונה-האָבען מיט אַ ליטישען יונגערמאַן.

האָט דער גביר ה. געהאַט אַ זוהנדעל, אַ גאַנצען כל-טוער, די גאַנצע שטאָט איז מיט איהם פול געווען. אַ חוץ דעם „כל טוער״ האָט דאָס זוהנדעל, אָבער נישט פערגעסען צוצושטעהן צו אָרענטליכען מיידעל מיט כל-ערליי מיאוסע פאָרשלאָגען, צוזאָגענדיג איהר, אַז אַלס „דעמאָקראַט״ וועט ער נישט קוקען אויף דעם אונטערשיד אין זייער סאָציאַלער לאַגע און וועט מיט איהר חתונה-האָבען. דאָס נאַאיווע מיידעל האָט זיך געלאָזט איבערעדען און דאַן איז געשעהן דאָס, וואָס איז נישט קיין זעלטענהייט: דאָס מיידעל איז געוואָרען מעוברת, און די בעלי-בתים האָבען זי אַרויסגעטריבען פון שטוב. די ערשטע צייטען, איז איהר „חתן״ נאָך צו איהר געקומען, אָבער, וואָס ווייטער אַלץ זעלטענער און דערנאָך האָט ער בכלל ערקלעהרט, אַז זי זאָל איהם נישט פערדרעהען דעם קאָפּ. דאָס מיידעל האָט געדראָהט מיט סקאַנדאַלען און דער זיידענער יונגערמאַנטשיק האָט אָנגעהויבען רעגעלמעסיג צאָהלען פאַר איהר און נאָכהער פאַר דעם קינד, וואָס איז געבוירען געוואָרען, פערזיכערענדיג, אַז סוף-כל-סוף וועט ער מיט איהר חתונה-האָבען.

מיט צוויי יאָהר צוריק, איז אָבער, דער בחור נעלם געוואָרען פון שטעטעל און מ׳האָט איהם מעהר נישט געזעהען, ווי זיינע בעקאַנטע האָבען דערצעהלט איז ער אַוועקגעפאָהרען קיין ארץ-ישראל. קיין שום בריף איז פון איהם נישט געווען און דאָס מיידעל-ווייבעל האָט געמוזט לעבען מיט איהר קינד פון די זעהר קאַרגע פערדינסטען פון איהר פאָטער. מיט 2 וואָכען צוריק איז דער פאָטער אין קאָנסק געשטאָרבען און דאָס מיידעל איז געבליבען איינע אַליין, אין קאָנסק האָט זי נישט געהאַט, וואָס צו טון, איז זי נעקומען מיט דעם קינד קיין לאָדז זוכען אַרבייט.

— און ווער וועט דאָס געבען אַ פרוי, מיט אַ קינד ביי דער האַנד, אַרבייט? — וויינט דאָס מיידעל.

— איך האָב דעריבער געוואָלט מיין קינד איבערלאָזען אין דער קהלה, כדי איך זאָל קענען געהען אַרבייטען, אָבער איך קען נישט, מיין האַרץ האָט מיך נישט געלאָזען און איך בין צוריקגעקומען נאָכ׳ן קינד.

אפשר וואָלט טאַקע געווען אַ יושר, אַז אַני-אינסטיטוציע, וואָס פערנעהמט זיך מיט הילף פאַר קינדער, זאָל זיך בעשעפטיגען אויך מיט דעם דאָזיגען אומגליקליכען קינד?

וויכטיג פאַר מיליטער-פליכטיגע פון עלטערע יאהרגענג

אין הסכם מיט׳ן אַרטיקעל 6 פון געזעץ וועגען אַלגעמיינער מיליטער-פליכט, זענען אַלע מאַנספערשוינען, ביז 39 יאָהר, וועלכע האָבען בעקומען פּוילישע בירגערשאַפט און זענען דורך די פאַבאָר-קאָמיסיעס אָנערקענט געוואָרען פאַר פעהיג צו מיליטער-דינסט אין קאַטעגאָריע „אַ״ — גערופען געוואָרען אין מיליטער צוזאַמען מיט׳ן יאָהר-גאַנג 1906, צווישען דעם 17. און 19. מערץ.

אויך די פערזאָנען ביז 36 יאָהר אַלט, וועלכע זענען, צוליב וועלכע ס׳איז סבות ערשט געשטאַנען צו די פאַבאָר-קאָמיסיע צווישען יולי 1927 ביז מערץ 1928 און זענען צוגערעכענט געוואָרען צו דער קאַטעגאָריע „אַ״ זענען אַריינגעצויגען געוואָרען אין מיליטער-דינסט.

דאָס רופען אין מיליטער די דערמאָנטע פערזאָנען, וועלכע זענען אַלע פאַמיליען-מענשען, דאָט אַרויסגערופען פיל זאָרגען צוליב דעם, וואָס די עקזיסטענץ פון די משפחות פון די עלטערע מיליטער-לייט, איז אינגאַנצען בעדראָהט. ס׳איז דעריבער זעהר נויטיג צו וויסען, ווי אַזוי מ׳קען מיט דער צושטימונג פון דער אַדמיניסטראַציע און מיליטער-מאַכט פערקירצען, אָדער פּראָלאָנגירען די צייט פון מיליטער-דינסט פאַר די דערמאָנטע פערזאָנען.

ווי מ׳מעלדעט אונז, קען מען די דאָזיגע הנחות בעקומען: 1) אויפ׳ן גרונד פון אַ דעציזיע פון קריגס-מיניסטער, 2) און אויפ׳ן גרונד פון אַרטיקעל 56 פון געזעץ וועגען אַלגעמיינער מיליטער-פליכט.

די פרויען, אָדער אָנגעהעריגע פון די, וועלכע זענען שוין אַוועק אין מיליטער-דינסט, קענען אַריינטראָגען אין די ענטשפּרעכענדע פ.ק.אוס. ביטעס צום קריגס-מיניסטער אין וואַרשא און בעטען וועגען בעפרייען זייערע אָנגעהעריגע פון מיליטער-דינסט, אָנגעבענדיג נאָר אַזעלכע מאָטיווען וועלכע קענען זיין וואָגיג ביי דער דעצידירענדער מאַכט.

די ריכטיגקייט פון די מאָטיווען וואָס זענען אָנגעגעבען אין דער ביטע דאַרפען בעשטעטיגט ווערען דורך דער אַדמיניסטראַטיווער מאַכט.

אויב די פערזאָנען, וועלכע זענען גערופען געוואָרען אין מיליטער, האָבען די בעדינגונגען צו אָנערקענען זיי פאַר די איינציגע שפּייזער, דאַרפען זיי זיך ווענדען וועגען דעם צו דער אַדמיניסטראַטיווער און אַלגעמיינער מאַכט. די ביטע דאַרף ענטהאַלטען: אַ פאַמיליען-אויסצוג פון די ביכער פון שטענדיגע איינוואוינער

אַ בעשטעטיגונג פון מאַגיסטראַט וועגען פערמעגענס-צושטאַנד פון דעם פּעטענט און זיין פאַמיליע. אין דער בעשטעטיגונג דאַרף אויך אָנגעגעבען ווערען צי דער פּעטענט נעהמט וועלכע ס׳איז שטיצע.

די אָבגעגעבענע ביטעס דירעקט צו דער ד. אָ. ק. אָדער קריגס-מיניסטעריום וועלען נישט בעטראַכט ווערען.

יואל מאַסטבוים

יואל מאַסטבוים איז געבוירען געוואָרען אין יאָהר 1882 אין מעזריטש, שעדליעצער געגנט. זיין פאָטער האָט געהאַט אַ גלאָז־היטע און אַ ציגעלניע. פון יונגעלהייט אויף האָט מאַסטבוים אַרויסגעוויזען אַ נייגונג צו מאָהלען, שפּילען און שרייבען, און אַרויס פון חדר, איז ער צו 15 יאָהר אַוועקגעגעבען געוואָרען פאַר אַ מאַלער. ער האָט גענומען אַנ׳אַנטייל אין דער רעוואָלוציאָנערער בעוועגונג (וועלכע ער האָט שפּעטער געשילדערט אין זיין ראָמאַן „פון רויטען לעבען"). זיין ערשטע זאַמלונג „סקיצען און בילדער" (אַרויס אין יאָהר 1912), האָט מאַסטבוימען געגעבען אַנ׳אָרט צווישען דער גרופּע יונגע יודישע שריפטשטעלער פון פּוילען, וועלכע האָבען להיפוך צו די יודישע שריפטשטעלער פון ליטע אַריינגעפיהרט אין אונזער ליטעראַטור די געשטאַלטען פון געזונטע פרישע פּוילישע פאָלקס־מענשען. צו יענער צייט איז מאַסטבוים געשטאַנען נאָהענט צו דעם קרייז שריפטשטעלער, וועלכער האָט זיך גרופּירט אַרום

יואל מאסטבוים

דוד פרישמאַנען (דער דאָזיגער קרייז האָט אגב אַרויסגעגעבען דאָס „פרישמאַן־יובילעאום־בוך", 1914) בעת דער מלחמה האָט ער צווישען אַנדערן פערעפענטליכט אַ פּאָעמע „אָן אַ מעלאָדיע", וואו ער האָט אין אַ סימבאָלישער פאָרם געזוכט אויפ׳ן פאָן פון דער דורך דער מלחמה צושמעטערטער יודישער ווירקליכקייט אַרויסצופרעגען די הויפּט־אידעען און שטרעמונגען פון יודישען לעבען, די יודישע פאָלקס־נשמה, וואָס איז פּלוצלונג געבליבען אָהן אַ מעלאָדיע. שפּעטער האָט ער געמאַכט אַ רייזע קיין לאָנדאָן, וואו ער האָט פערבראַכט א לענגערע צייט און זיינע רייזע־איינדרוקען פערעפענטליכט אין פערשידענע צייטונגען.

0 פאַר די 20 יאָהר פון זיין ליטעראַרישער טעטיגקייט האָט מאַסטבוים זיך בעטייליגט אין די פערשידענסטע יודישע אויסגאַבען, האָט אַליין אַרויסגעגעבען אַ זאַמעלבוך „פּוילענס קלאַנגען" און פערעפענטליכט אַ גאַנצע רייה קלענערע און גרעסערע ווערק און ראָמאַנען. זיין גרעסט ווערק איז דער פּסיכאָלאָגישער ראָמאַן „דריי דורות", וואו ער שילדערט די לעצטע תקופות אין דעם יודישען לעבען — דעם דור פון דער אַלטער פּאַטריאַרכאַליש־אידילישער יודישקייט, איהר חורבן דורך דעם נאָכגעקומענעם צווייטען דור פון יודישער געפאַלענקייט, פאַלשקייט און פּוסטקייט און דעם נייעם דריטען דור, וואָס זוכט זיך אומצוקעהרען צום אַלטען יודישען מקור. די הויפּט־פיגור פון דעם ראָמאַן, מאַריטאַ, איז לויט דעם פערפאַסערס פּלאַן נישט קיין איינציגע אינדיווידועלע פּערזאָן, נאָר די פּערזאָניפיצירונג פון אַנ׳אַלגעמיינער אידעע, פון אַ היסטאָרישען פּראָצעס, וועלכען עס האָט דורכגעמאַכט אין דער לעצטער תקופה די קאָלעקטיווע יודישע פּערזענליכקייט, דער יודישער שאַפונגס־גייסט, די יודישע רעליגיע, די יודישע קולטור. אין זיין נייעסטען בוך „נחומקעס וואַנדערונגען" האָט מאַסטבוים געגעבען א סענסאַציאָנעלען ראָמאַן, וואָס שפּילט זיך אָפּ אין דער גרויסער וועלט פון יודישען אויסלעבען זיך, אָנגעהויבען פון דעם יודישען שטעטעל אין פּוילען און אויסגעלאָזט מיט די שאַנד־הייזער אין בוענאָס־איירעס. ער האָט אויך פערעפענטליכט אַ ראָמאַן „חלוצים" א. אַנד.

מאַסטבוים איז אין דער יודישער ליטעראַטור אַנ׳אָריגינעלע פיגור. ער האָט זיין איינענעם טאָן, אַ פרישען און אַ לעבעדיגען, פרעמד פון יעדער ליטעראַרישער השפּעה, וואָס ס׳גיט צו זיינע ווערק אַ בעזונדערען חן. ער צייכענט זיך אויס מיט זיינע אָריגינעלע, דרייסטע, עקספּרעסיאָניסטישע בילדער, האָט אַ פיין אויער פאַר דער טונקעלער וועלט פון קלאַנגען, געשטאַלטען, ריחות און פאַרבען.

צו דעם 20־יעהריגען יובילייִ פון זיין ליטעראַרישער טעטיגקייט, וואָס ווערט היינט געפייערט אויך אין לאָדז, ווינשען מיר איהם די גינסטיגסטע לעבענס־בעדינגונג פאַר דער ווייטערדיגער ענטוויקלונג פון זיין זיכערען אייגענאַרטיגען טאַלענט, פאַר אַ שעפערישער אַרבייט אויפ׳ן געביט פון דער נייער יודישער בעלעטריסטיק.

צו זיין היינטיגען 20-יאהריגען ליטעראַרישען יובל.

בעגריסונג פון דער באַראכאָוו-ביבליאָטעק.

חשוב׳ע רעדאַקציע!

דערלויבט אונז דורך אייער צייטונג איבערצושיקען דעם דיכטער יואל מאַסטבוים פאָלגענדע בעגריסונג:

היינט פייערט די לאָדזער יודישע קולטור-וועלט דעם יובל פון 20 יאָהר ליטעראַרישער טעטיגקייט פון אונזער בעליבטען מיטקעמפער און מיטבויער פון דער מאָדערנער יודישער קולטור, פונ׳ם דיכטער יואל מאַסטבוים.

פאַר׳ן יודישען לייענער, ביי וועמען יודישע ליטעראַטור איז דער פריינט און חבר אין זיין ענטוויקלונג, איז דער יובל פון דיכטער — דער יום-טוב פון דער יודישער קולטור.

אין נאָמען פון אַלע אונזערע לייענער און פריינד פון דער יודישער ליטעראַטור שיקען מיר איבער דורך דעם וועג אונזערע האַרציגסטע ברכות דעם יובילאַר — יואל מאַסטבוים און ווינשען איהם נאָך פיל און פיל יאָהרען אַרבייט צוזאַמען מיט׳ן יודישען אַרבייטער-קלאַס און זיין פּאַרטיי „פּועלי-ציון" פאַר דעם פערשטאַרקען און בעפעסטיגען אינ׳ם יודישען מאָכטען לעבען — דעם יודישען קולטור-בוים, וואָס איינע פון איהרע צווייגען — איז די ליטעראַטור.

די פערוואַלטונג פון ביבליאָטעק א. נ. „ב. באָראָכאָוו" לאָדז, פּיראַמאָוויטש 14.

די היינטיגע פייערונג אין פילהאַרמאָניע

היינט ווערט אין פילהאַרמאָניע געפייערט דער 20-יעהריגער יובילעאום פון יואל מאַסטבוים. דאָס פּראָגראַם פון דער פייערונג איז רייך צוזאַמענגעשטעלט. אינ׳ם ערשטען טייל קומען פאַר בעגריסונגען פון רעד. י. אונגער (יודישער ליטעראַטען- און זשורנאַליסטען-פעראיין), רעד. לאַזאַר פּוקס (זשורנאַליסטען-סינדיקאַט, יודישע סעקציע), ד"ר פּריבולסקי (הזמיר).

אינ׳ם צווייטען טייל וועלען געלייענט ווערען רעפעראַטען און אָפּשאַצונגען וועגען יואל מאַסטבוים פון יצחק קאַצענעלסאָן, י. אַפּענשלאַק, ש. וואַגמאַן, אהרן צייטלין.

אין דריטען קאָנצערט-טייל וועלען אויפטרעטען: שיינע מרים (אררט) ה׳ דזשיגאַן (אררט) פּר. דאָלסקאַ (געזאַנג) פּר. לאַקס (קלאַוויר) און צום סוף וועט דער יובילאַר פאָרלייענען איינינע פון זיינע ווערק.

בילעטען — אַ גאַנצען טאָג אין קאַסע פון פילהאַרמאָניע.

—:0:—

אַ בעגריסונג צום מאַסטבוים-יובל.

דער וועג איז ווייט —
דער וועג פון אייביגקייט צו אייביגקייט
עם זענען אַנגעשפּאַנט די ווייסע
זעגעל-פליגלען —
פון דער וואַנדערדיגער שיף.

זאָל מזל-ברכה׳דיג אונז זיין דער ווינט!
זאָל ווייסקייט פון די זעגלען זיין די פאָן!
זאָל שטאַרק דער מאַסטבוים זיין!

אין נאָמען פון „אררט"
און פון זיך אַליין —

משה בראדערזאָן.

„אררט"

זאַכאָדניאַ 43.

אַרטיסטישער רעווי און קאַמער-טעאַטער
אונטער דער לייטונג מ. בראַדערזאָן

היינט, מיטוואָך — 1 פאָרשטעלונג:
אָנהויב 9.15 אַ זייגער אָוונד
ווידערהאָלונג פון 5. פּראָגראַם א.נ.

„מלוה מלכּה"

1. פּראָלאָג	7. קיישלען
2. מלוה מלכה	8. מיין 1. דעפּאָזיטען
3. זייגערל	9. קאָנטאָניסטען
4. שפּאַניש. סקעטש	10. נאָך דער חופה
5. כינעזיש. פּעכער	11. גאַשציני דוואָור
6. בלינדע	

ענטלאָפען אַ וועקסעל-אַפערעסט.

(—) די לאָדזער פּאָליציי האָט נעכטען אַרומגעזוכט דעם לאָדזער סוחר מאיר גאָלדמאַן, וועלכער איז בעשולדיגט אין מאַסענהאַפטער פעלשונג פון וועקסלען. די מעשה שטעלט זיך פאָר אַזוי:

זייט אַ געוויסער צייט האָט אין וואַרשאַ איינגעקויפט פיל מאַנופאַקטור-סחורות אַ געוויסער דוד וואַפמאַן פון וויסקיטנאַ און געצאָהלט מיט וועקסלען פון דעם רייכען סוחר בערגמאַן פון וואַרשאַ. וואַפמאַן האָט געמאַכט אַזעלכע טראַנזאַקציעס מיט דער פירמע באַרנשטיין און זילבערבערג און פיל אַנדערע. ווען ס׳איז אָבער געקומען דער צאָהלונגס-טערמין און די וועקסלען זענען נישט איינגעגאַנגען, האָט זיך אַרויסגעשטעלט, אַז בערגמאַנס אונטערשריפט איז געפעלשט, מ׳האָט מיטגעטיילט פּאָליציי, וועלכע האָט תיכף אַרעסטירט וואַפמאַנען. יענער האָט זיך מודה געווען, אַז ער האָט געגעבען די וועקסלען, אָבער ער האָט זיי בעקומען פון אַ לאָדזער סוחר מאיר גאָלדמאַן, וועלכער האָט מאַסענהאַפט געפעלשט וועקסלען. די לאָדזער פּאָליציי האָט בעקומען אַנ׳אויפטראַג צו אַרעסטירען גאָלדמאַן׳ען, אָבער דער „סוחר" איז דערווייל נעלם געוואָרען.

שפּענדעט

פאַר דער פּסח-אַקציע

„תומכי אורחים"

18 פּאַמאַרסקאַ 18

מאָרגען אַ זיצונג פון קהלה-ראַט.

אויף מאָרגען, דאָנערשטאָג, האָט דער פאָרזיצער פון קהלה-ראַט סענאַטאָר בודזינער צוזאַמענגערופען אַ זיצונג פון קהלה-ראַט מיט דעם זעלבען טאָג-אָרדנונג, וואָס איז געווען בעשטימט אויף מאָנטאָג. צו דער דאָזיגער זיצונג, איז ווי מיר הערען, אויך איינגעלאַדען געוואָרען ה׳ מ. גאָלדבערג.

דערהרג׳עט געוואָרען פון אַנ׳אויטאָ.

(—) מאָנטאָג אַרום 4 נאָכמיטאָג איז דער אויטאָ נומער 296 אויפ׳ן שאָסיי אַלעקסאַנדראָוו-פּאַדעמביץ אַרויפגעפאָהרען אויף 50 יאָהריגען קאָספּער יאַקובאָווסקי פון דאָרף אַזשעראָוו. דער אויטאָ האָט יאַקובאָווסקי׳ן צושמעטערט דעם קאָפּ און ער איז געבליבען ליגען אַ טויטער.

דעם שאָפער בענדזשיקאָווסקי (רייטער גאַס 15) האָט די פּאָליציי אַרעסטירט.

עספּעראַנטישע יובילייִ-אויסשטעלונג.

שבת איז פאָרגעקומען די ערעפנונג פון דער עספּעראַנטישער יובילייִ-אויסשטעלונג. די אויסשטעלונג קומט פאָר אין לאָקאַל פון וואָלפזאָן-גימנאַזיום, פּאָמאָרסקאַ 18.

נאָכדעם ווי דער שול-כאָר פון דער גימנאַזיע האָבען געזונגען דעם עספּעראַנטישען הימן, האָבען געהאַלטען בעגריסונגען! אין נאָמען פון „רויטען-קרייץ", ד"ר סקאַלסקי, פון פריידענקער-פערבאַנד — ה׳ האַנעמאַן, פון מאַריאַוויטען - קלויסטער — גלאַיאַוואָרסקי, ד"ר י. פּיק האָלט די ערעפנונגס-רעדע און דערנאָך האָלט אַ גלענצענדע רעדע דער יונגער עספּעראַנטישער פּובליציסט ה׳ לייזעראָוויטש.

די אויסשטעלונג איז אָפען יעדען טאָג פון 4 ביז 10 אין אָוונד. שבת און זונטאָג פון 10 פריה ביז 10 אין אָוונד.

אַ טראַגעדיע פון אַ יודיש מיידעל.

אַ האַרצרייסענדער בריף צו דער יודישער קהלה.

אין קהלה־קאַנצעלאַריע איז געקומען אַ קריסטין און האָט אָפּגעגעבען אַ יודיש בריוועלע פון פאָלגענדען אינהאַלט:

„איך האָב געהאַט אַ קינד, אַ יונגעלע ביי אַנ׳אַקושערקע. איך האָב אָבער נישט געהאַט קיין אַנדער עצה און געמוזט אַנטלויפען. כ׳האָב נישט וואו צו געהן מיט זיין דאָס קינד. ווען איך וואָלט געהאַט געלד, וואָלט איך נישט געוואַרפען דאָס קינד איבערלאָזען ביי אַ קריסטין, ווייל דאָס קינד איז נאָך נישט געמלט וויל איך מען זאָל עס מל זיין. ווייל אי בין אַ געמלט וויל איך מען זאָל עס מל זיין. ווייל איך בין אַ אַ יוד און איך בעט אייך יודען, אַז איהר זאָלט עס טון.

אַז איך וועל קענען פערדינען דעם ערשטען גראָשען, וועל איך ביי אייך זיין און זעהען דאָס קינד. כ׳בעט, אַז מ׳זאָל דעם קינד געבען אַ נאָמען, אַז מ׳זאָל עס קענען דערקענען. איך הייס מילמאַן אויפ׳ן ביינאָמען. כ׳האָב געמוזט איבערלאָזען אַ בריוועלע דאָרטען, ווייל כ׳האָב מורא געהאַט, אַז מ׳זאָל דאָס קינד נישט מאַכען פאַר קיין קריסט, כ׳האָב געמוזט אַנטלויפען, ווייל כ׳האָב נישט געהאַט צו בעצאָהלען דער העבאַמע. ביי וועלכע איך האָב געמוזט איבערלאָזען דאָס קינד. דאָס קינד איז דאָך נישט שולדיג אין גאָרנישט, נאָר איך בין שולדיג.

איך בעט אייך, ליבע מענשען איהר זאָלט עס טון. פון מיר מילמאַן". ס׳פאָלגט דער אַדרעס.

די קהלה האָט וועגען דעם מיטגעטיילט דעם מורה הוראה ר׳ לייביש ראָזענבערג, וועלכער איז אויך אַ מוהל, בעטענדיג אַז ער זאָל זיך מיט דעם ענין פערנעהמען. ר׳ לייביש ראָזענבערג האָט אָבער דאָס קינד נישט געקאָנט מל זיין אויב מ׳וועט נישט בעוואָרגען פאַר׳ן קינד אַנ׳אָרט, וואו עס זאָל ווערען ניסטענס אַ פּאָר חדשים געפלעגט ווערען. אַזוי ווי די קהלה האָט עס נישט געטון, האָט ער דאָס קינד נישט מל געווען.

האָט מען דאָס בריוועלע איבערגעשיקט צו אַנגעזעהנעם מוהל יענער איז אַוועק אויפ׳ן אָנגעוויזענעם אַדרעס און האָט דאָרט געזעהן דאָס קינד. די העבאַמע פאָדערט, אַז מ׳זאָל איהר בעצאָהלען פאַר דער פּאַציענטין. דאָס קינד וועלכעס איז געבוירען געוואָרען פאַרינגען מאָנטאָג אין אָוונט (אַלזאָ דער בריית מילה האָט טאַקע געדאַרפט פאָרקומען נעכטען, רינסטאָג) איז אַפילו אַביסעל אויסגענורעט אָבער ס׳איז געזונד און קען געמלט זיין אויב ס׳זאָל זיין ווער ס׳זאָל זיך מיט איהם בעשעפטיגען, ד. ה. אויב מ׳זאָל פאַרן קינד אָנרינגען אַנ׳אַם אָדער איבערגעבען אין אַ קינדער וויגלינג־היים. דערווייל איז דאָס קינד נישט געמלט געוואָרען. די קאָמיסיע פאַר סאָציאַלער הילף האָט זיך נישט פּעראינטערעסירט מיט׳ן איינאָרדנען דאָס קינד, פּונקט ווי דער ראַבינאַט האָט זיך נישט פּעראינטערעסירט מיט׳ן יודישען דאָס קינד.

דאָס קינד איז דערווייל געבליבען אויף הפקר און דאָס האַרץ־רייסענדע בריוועלע פון דער אומגליקליכער מאַמע, האָט קיין אָפּקלאַנג נישט געפונען.

וועגען די רעכט פון אויסלענדער אינ׳ם גרעניץ-פּאַס.

די פעראָרדנונג פון מלוכה-פּרעזידענט.

אינ׳ם „דז. אוסטאַוו" נומער 32 פונ׳ם 19־טען מערץ איז אָפּגעדרוקט אַ פעראָרדנונג פונ׳ם מלוכה־פּרעזידענט, וועלכע ענדערט איינינע פּונקטען פון דער פעראָרדנונג פון 23. דעצעמבער 1927 וועגען דעם גרעניץ־פּאַס.

דער פּאַראַגראַף 12 פון דער דערמאָהנטער פעראָרדנונג בעקומט פאָלגענדען אינהאַלט:

אין דעם גרעניץ־פּאַס קאָנען אויסלענדער יורידישע פּערזאָנען אָדער אינלענדישע יורידישע פּערזאָנען, וואָס האָבען אויסלענדישע פערוואַלטונגען, פונ׳ם טאָג, וואָס די דאָזיגע פעראָרדנונג נעהט אַריין אין קראַפט, נור אויפ׳ן גרונד פון אַנ׳ערלויבניש:

א) קויפען אונבעוועגליכע גיטער דורך יורידישע אַקטען, וואָס זענען געשלאָסען צווישען לעבעדיגע.

ב) פערהאַלטען אַלס אייגענטום אונבעוועגליכע גיטער, בעקומענע דורך אַ ירושה אויפ׳ן גרונד פון יורידישע אַקטען וואָס זענען געמאַכט אויפ׳ן פאַל פון טויט אויב דער בעשאָנקענער האָט נישט גלייכצייטיג קיין רעכט אויף דער ירושה לויט׳ן געזעץ.

די ערלויבניש קאָן אַרויסגעגעבען ווערען דורכ׳ן מיניסטאָרען־ראַט, לויט אַ פאָרשלאַג פון אינערן־מיניסטער אויב עס זענען דאָ אומשטענדען, וואָס פעררינגען בעריקזיכטיגט צו ווערען.

אַזעלכע ביטעס דאַרפען די פיזישע אָדער יורידישע פּערזאָנען, וואָס דאַרפען בעקומען די ירושה אַריינטראָגען אין משך פון 12 חדשים פונ׳ם טאָג, וואָס די ירושה ווערט וואַקאַנט. אין פאַל די ביטע ווערט נישט אַריינגעטראָגען אינ׳ם דערמאָהנטען טערמין, אָדער, ווען די ביטע ווערט אָבגעזאָגט, ווערט דעם ירושה נעהמער געגעבען אַ טערמין פון 12 חדשים צו פערקויפען דאָס אונבעוועגליכע גוט. אין פאַל, ער טוהט דאָס נישט, ווערט עס פערקויפט דורך צוואַנג.

דער ענטשפּרעכענדער וואָיעוואָדע קאָן פערבאָטען איינצעלנע אויסלענדער אינ׳ם גרעניץ־פּאַס, אין פאַל דאָס איז נויטיג פאַר דער זיכערהייט אָדער עפענטליכער אָרדנונג, אויסצופיהרען פאָלגענדע טעטיגקייטען:

א) בעזיצען, אַרענדירען, בענוצען אָדער פערוואַלטען מיט אונבעוועגליכע גיטער אָדער מיט טיילען פון אַזעלכע אונבעוועגליכקייטען.

ב) צו פערנעהמען זיך מיט האַנדעל און אינדוסטריע.

ג) פערוואַלטען אָדער עקספּלאָאַטירען מיטאַרבייטען אין אונטערנעהמונגען.

די דאָזיגע פעראָרדנונג נעהט אַריין אין קראַפט דעם 31. מערץ 1928.

א לאנגע צייט האט א יודישע פרוי געהאט אפעראציע-מעסער אין בויך

לעמבערגער דאקטאר האט איבערגעלאזט בעת אפעראציע א פינצעטע אין דער קראנקערס בויך—דורך א נס איז די פרוי אפגעראטעוועט געווארען פון טויט.

יי יודישע בעפעלקערונג אין קראקא ווייסט זיך איצט צו דערצעהלען פון זעהר אן'אינטערעסאנ־טער געשיכטע, וועלכע האט דא פאסירט מיט א גאליצישער פרוי.

מיט א פאר יאהר צוריק איז פרוי חנה גרייז־לער, וועלכע שטאמט פון יאנאוו אטרעמבאוולא־שער קראנק געווארען. די קראנקע פרוי האט זיך געלאזט בעהאנדלען פון פערשידענע דאקטוירים, וועלכע האבען אבער נישט געוואוסט, וואס איהר פעהלט.

ענדליך איז זי געקומען צו א לעמבערגער דאקטאר, וועלכער האט פעסטגעשטעלט, אז דער פרוי האט זיך געמאכט א געוואוקס ביי דער גע־בעהר־מוטער. דער לעמבערגער דאקטאר האט דאן גע'עצהט דעם דאזיגען געוואוקס אויסצושניידען.

נישט לאנג געטראכט האבען זיך די קרובים פון דער קראנקער יודישער פרוי ענטשלאסען דורכ־צופיהרען די אפעראציע.

עטליכע טאג נאך דער מעשה האט דער זעל־בער דאקטאר דורכגעפיהרט די אפעראציע. עס האט זיך באלד ארויסגעשטעלט, אז די אפעראציע איז געלונגען און אין משך פון א קורצער צייט איז די פרוי צוריקגעקומען צום געזונד.

די שמחה פון דער קראנקער פרוי און איהרע קרובים איז געווען אין לשער. מען האט פון אלע זייטען געדאנקט דעם דאקטאר און געבענשט זיינע הענד, וואס האבען אויסקורירט די פרוי.

זייט דאן איז פערלאפען א קורצע צייט. א־בער די פרוי האט זיך ווידער אנגעהויבען פיהלען שלעכט.

אין צווישען האט זיך די משפחה פון פרוי גרייזלער איבערגעצויגען קיין קראקא. דא האט איהר מאן אנגעהויבען צו מאכען גאלדענע געשעפ־טען און איז באלד נתעשר געווארען.

דער מאן, וואס האט זי שטארק ליב געהאט, האט אנגעהויבען אנצווענדען כל'ערליי מיטלען, כדי צו דערגעהען די סיבה צוליב וועלכער זיין פרוי פיהלט זיך ווידער שלעכט און זי וואס פריהער פון דער קראנקהייט אויסצוקורירען.

עס האט זיך אויף דאסניי אנגעהויבען א סדרה דאקטוירים, וועלכע האבען גארנישט געקענט פערשטעהן די סיבה, צוליב וועלכער, די קראנקהייט האט זיך דערנייערט.

אזוי איז אוועק א היבש ביסעל צייט און דער געזונדהייט־צושטאנד פון דער פרוי האט זיך אנגע־הויבען צו פערערגערן פון טאג צו טאג.

די דאקטוירים האבען פעראָרדענט, אז מען זאל די קראנקע פרוי נעהמען אויף רענטגען־שטראה־לען.

דא האט זיך אבער ארויסגעשטעלט אן'אומ־גלויבליכע זאך:

מען האט נעמליך בעמערקט, אז אויף דעם ארט, וואו מען האט אויסגעשניטען דעם געוואוקס נעבען דער געבעהר־מוטער א גרויסען אייטער־בלאטער, אין וועלכען עס געפינט זיך עפעס א גע־גענשטאנד.

מען האט זיך תיכף ענטשלאסען דורכצופיהר־רען א נייע אפעראציע, בשעת דער אפעראציע האט מען געפונען אין דעם אייטער־בלאטער א שטיקעל פון דער פענצעטע, מיט וועלכער דער לעמבערגער כירורג האט זיך בענוצט ביי דער ערש־טער אפעראציע.

דאס שטיקעל פון דער פענצעטע האט דער לעמבערגער דאקטאר פערגעסען ארויסצונעהמען פון דער וואונד, נאך דער דורכגעפיהרטער אפע־ראציע.

די קראקאווער דאקטוירים בעהויפטען איצט, אז אויב מען זאל נישט רעכצייטיג געוועז דער־זעהען די פענצעטע אין איהר בויך וואלט גע־ווען די קראנקע בלי ספק בעקומען א בלוט־פער־גיפטונג.

רודערט זיך איצט אביסעל מיט דעם דאזיגען פאקט צווישען דער יודישער בעפעלקערונג אין קראקא.

פראפ. רוטקא פון קראקא, וועלכער האט דורכגעפיהרט די צווייטע אפעראציע קורירט ווי־טער די קראנקע און האפט, אז זי וועט בקרוב ווידער געזונד ווערען.

רומענישער געזאנדטער איז וואשינגטאן

נעמט אויף א דעלעגאציע פון די רומענישע יודען.

וואשינגטאן, (י.ט.א.) אויף דער איינ־לאדונג פון רומענישען געזאנדטען אין וואשינגטאן ה' גרעציאנו האט זיך דעם 14-טען מערץ געמאל־דען אין דער היגער רומענישער געזאנדשאפט א דעלעגאציע פון די רומענישע יודען אין אמעריקא. די דעלעגאציע האט איבערגעגעבען דעם געזאנד־טען א מעמאראנדום וועגען דער לאגע אין רומע־ניען, אין וועלכען עס ווערט געפאדערט, אז די בוקארעשטער רעגירונג זאל אויפלעזען די אנטי־סעמיטישע נאציאנאליסטישע ליגע פון די קריסט־ליכע סטודענטען אין רומעניען און אבשאפען דעם „נאציאנאלען יום-טוב" פון די רומענישע סטודענ־טען, בעת וועלכען עס קומען פאר יעדעס יאהר אנטי-יודישע אונרוהען. ווייטער ווערט געפאדערט אין מעמאראנדום, אז די רומענישע אוניווערזיטע־טען זאלען זיין אפען פאר די יודישע סטודענטען, וועלכע זאלען געניסען פון דער געהעריגער שוץ און לערן-פרייהייט און אז די רומענישע רעגירונג זאל געבען די פולע און ווירקזאמע שוץ די יודען און אנדערע מינדערהייטען פון לאנד.

דער געזאנדטער ה' גרעציאנו האט ערקלערט דער דעלעגאציע, אז די רומענישע רעגירונג וועט טון אלעס, וואס עס איז מעגליך, כדי נאכצוקומען די פאסטולאטען און אנווייזונגען, וועלכע זענען ענטהאלטען אין דעם מעמאראנדום, אזוי אז אין רומעניען זאל הערשען אן'אלגעמיינער שלום און צופרידענהייט.

יורידישע עצות.

אין דער דאזיגער אפטיילונג גיט די רע־דאקציע פון „נייעם פאלקסבלאט" אנטווארטען אויף יורידישע פראגען, וואס ווע־רען צוגעשיקט שריפטליך פון אונזערע לעזער.

קופאן.

יורידישע אפטיילונג פון „נייעם פאלקסבלאט".

באם דערילגנגען אן'אנפראגע אויף א יורידישע עצה, דארף צוגעלייגט ווערען דער קופאן אויס דער לעצטע פון טאג, און דן אנפראגע ווערט ערפילגעבען. אויף אנפראגען אהן קופאן, וועט קיין ענטפער נישט געגעבען ווערען.

גילטיג דעם 21-טען מערץ 1928

7177. א פעראינטערעסירטער לעזער ח. ל.

פאר די אנגעשטעלטע, וועלכע בעקומען נישט איינגאנצען קיין געהאלט, ארבייטען פאר'ן בלויזען אויסהאלט אדער פערדינען ווייניגער, ווי 60 זל. א חודש, צאהלט דער אונטערנעמער אליין דעם בייטראג לטובת דער עמעריטאל-קאסע און אר־בייטסלאזען-פאנד. וואס שייך די אנדערע גרופעס אנגעשטעלטע, ווערט דער בייטראג גענומען פון ביידע צדדים לויט פאלגענדען אופ'ן: פאר די אנ־געשטעלטע, וועלכע פערדינען פון 60 ביז 400 זל. א חודש, צאהלט דער אונטערנעמער 3 פינפטעל און דער אנגעלאגטער 2 פינפטעל. פון לוינען אין דער הויך פון 400 ביז 800 זל. א חודש צאהלט דער אונטערנעמער און דער אנגעשטעלטער צו א האלבע סומע פון בעטרעפענדען בייטראג. פון לוינען אי־בער 8 הונדערט זל. א חודש צאהלט דער אונטער־נעמער 2 פינפטעל און דער אנגעשטעלטער 3 פינפטעל פון בייטראג. פאר'ן ארבייטסלאזען פאנד ווערט גענומען אין משך פון די ערשטע 5 יאהר צו 2 פראצ. און לטובת דער עמעריטאל-קאסע 8 פראצ. פון גרונד פערדינסט.

7178. ל. ד.

וואהרשיינליך האט שוין די קראנקען-קאסע אייער דינסט אליין איינגעמאלדען. פערשטעהט זיך אז קודם-כל וועט איהר מוזען בעצאהלען בייטראג פאר דער גאנצער צייט, ווי לאנג זי איז ביי אייך איינגעמאלדען אין הויז-בוך.

א חוץ דעם קאן מען אייך נאך בעשטראפען מיט א געלד-שטראף.

וואס שייך די איבעריגע פראגען, מוזט איהר זיך פערזענליך פערשטענדיגען מיט אונזער יוריסט.

7179. ש—מאן.

לויט דער פעראָרדנונג פון מלוכה-פרעזידענט פון 14. דעצעמבער 1927 ווערט דער ענין רעגו־לירט אויף פאלגענדען אופן:

וועקסלען, וועלכע זענען געווארען אויסגע־שטעלט און צאהלבאר פאר'ן 1-טען יאנואר 1925 פערלירען זייער גילטיגקייט דעם 30. יוני 1928.

וואס שייך ווייטער די וועקסעל-פערפליכטונגען וועלכע זענען אויסגעשטעלט געווארען פאר'ן 1. יאנואר 1925 און צאהלבאר נאכ'ן דאזיגען טער־מין, ווערען פערלעטערס נאך 3 יאהר זייט דער וועקסעל איז געווען צאהלבאר. אלענפאלס נישט פריהער, ווי דעם 30. יוני 1928.

די סומע צוזאמען מיט די געזעצליכע פראָ־צענטער קאנט איהר אריינטראגען אין געריכטס־דעפאזיט און שפעטער ווענדען זיך אין געריכט, אז מען זאל די קויציע אויסשטרייכען פון דער היפאטעק.

7180. א לאקאטאר פון פאלנאצגע.

אלץ איינס, צי ס'איז א קארידארל אדער א קוך. די ביידע אוביקאציעס ווערען סיי-ווי נישט גערעכענט פאר א בעזונדערן צימער.

7181. ק. ל. פון ד.

כל-זמן אייער ברודער האט נישט בעקומען קיין אנדערע בירגערשאפט, איז ער א פוילישער בירגער און נישט ווי איהר מיינט שטאטלאז.

נאכ'ן פרעקלוזיע-טערמין וועט ער ווערען אריינגעצויגען אין פוילישען מיליטער.

ער קען אבער בעקומען א פערלענגערונג אויף נאך איין יאהר, אויב ער וועט בעווייזען, אז ער איז נישט געווען ביכולת אין משך פון די 2 יאהר צו בעקומען די א"י-בירגערשאפט.

7182. גאלדע שטאדקאווסקא.

7183. א געטרייער לעזער פון פראנצישקאנער.

7184. בן כהן.

7185. A. N. 145

וועגען אייערע ענינים דארפט איהר זיך פער־שטענדיגען פערזענליך מיט אונזער יוריסט טעגליך פון 3—4 מיטברענגענדיג די צייטונג.

7186. ל. גאלדשטיין.

פון אבראטאווע זענען בעפרייט געווארען די בעלי-מלאכות, וועלכע ארבייטען מיט 1 געזעלען אדער 2 יונגלעך ערשט פון 1926 יאהר.

איהר דארפט זיך פעררופען אויף פונקט 5, ארט. 8 פון אוסטאוו וועגען אינדוסטריע-שטייער.

7187. T. B.

רושאבויצעס פון הייזער געפינען זיך אין דעם פרט אין א פריווילעגירטער לאגע.

אויב דער הויז-אייגענטימער האט אייך גע־קינדיגט אהן אייער שולד, זענט איהר נישט מחויב צו פערלאזען די וואוינונג.

איהר קאנט ווייטער בלייבען וואוינען אויפ'ן סמך פון א געוועהנליכען לאקאטאר.

Dr.med.A.URYSON
ספעציאל-ארצט
פאר אינערליכע קראנקהייטען
קאנסטאנטינער 20, טעל. 35-85.
נעהמט אן פון 3—5 נאכמיטאג. 887

אין הויף פון לעצטען צאר.

טאג-בוך פון דער הויפדאמע אננא ווירובאווא.

(40 **יודיש—ל. בראנט.**

אין דא האט זיך אנגעהויבען דאס אינטערע־סאנטע. אין דער פארטיי געפינט זי זיך אונטער א פערדאכט. איהר זוכט מען ארום. די ארטיגע [1] מאכט שאקעלט זיך פון איהר אפ, און זי האט נישט וואס צו עסען. אנ'אפגעשטויסענע, א הונגע־ריגע ווארפט זי זיך פון איין ארט צום אנדערען, שרייבט, דערמאהנט, און זיי, די פיינע לייט, טיי־לען זיך מיט'ן כבוד.

געענדיגט האט זיך דאס דערמיט, וואס ווע־גען אלעמען זענען געוואויער געווארען די סאיוז־ניקעס (ס. מ. א) [2], און דער סקאנדאל איז ארויס פון די ברעגעס.

ווען די זאך איז אזוי אוועקגעשטעלט, וואסע־רע בעציהונג קאנען זיך שאפען צווישען דער רע־גירונג און די אגענטען פון דער אכראנע? פער־שטעהט זיך, יעדער רייסט פאר זיך א ביסען, כל־זמן ס'איז מעגליך. און נאך מיר — מעג די וועלט אונטערגעהן!

דאס אינטערעסאנטסטע דערביי איז דאס, וואס בעת מ'הויבט אן זיך פונאנדערצוקלויבען, ווייזט זיך ארויס, אז קיין שולדיגע זענען נישטא. איינער ווארפט ארויף די שולד אויפ'ן צווייטען, און די סאלידאריטעט דערביי איז א מערקווירדיגע. כדי ריינצוואשען דעם שפיץ פונ'ם אייגענעם אויער, איז מען גרייט צו פערפלאנטערן דריי צעהנדליג אנדערע מענשען.

סאלידארישקייט וואלטען זיי זיך געמעגט לער־נען ביי דיזעלבע רעוואלוציאנערען, דורך וועלכע זיי מאכען קאריערעס. ווען אלעקסאנדער עריקא־וויטש האט מיר דערצעהלט וועגען איהר, האט ער געוואלט מיר אויפמערקזאם מאכען דעראויף, אז אזא שארניקאווא וואלט געקאנט צונויץ קומען פאר דעם ציל, וועגען וועלכען איך האב מיט איהם גערעדט. איך בין מיט איהם נישט מסכים, איך וואלט בכלל נישט געזאגט, אז ער איז פעהיג צו־צופאסען מענשען. ניין, זי טויג נישט דערצו. שוין צו עקעלהאפטיג איז דאס אלץ!

5. אויגוסט — 1908.

ס'איז נישט אויסצוהאלטען פון די דאזיגע שפיר-הינד. נישט נאר זיי בעמיהען זיך אויסצופיי־נערען פאר פאפא און מאמא, נאר כדי איינער דעם אנדערען צו בעגראבען, טרייבען זיי רכילות, שאפען פערשווערונגען. פערשאלטענע! און קיינעם לאזען זיי נישט דורך, קיינעם נישט! און ווען זיי פערקריכען שוין צו ווייט, פערלירען זיי דעם פא־דעם. דעם דאזיגען מנובל'דיגען שפיר-הונד גערא־סימאוו'ן [3] האט זיך פערגלוסט צו מאכען א געיעג אויפ'ן זקן. דו לייגסט, מנוב'ל, דא וועט דיר גאר־נישט געלינגען!

געשעהן איז דאס אזוי. געראסימאוו האט ארום זיך זיין חבריא. זיי ווילען נישט נאר א מענש — א פויגעל ווילען זיי נישט לאזען צורוה. פערשטעהט זיך, דעמאלט, ווען דאס איז פאר זיי נויטיג.

עמיצער האט איבערגעגעבען געראסימאוו'ן, אז דער זקן קומט אריין צו מיר (זייער נאז פיהרט זיי תמיד ארויף אויף רעוואלוציאנערען: אויף זיי איז צום לייכסטען ארויסצופאהרען).

געראסימאוו האט נאטירליך אויסגעשטעלט א פאר אויגען — אויס קנאה — און האט אלדינג דערצעהלט סטאליפינ'ען.

יענער האט, ווי א גרויסער, אלץ איבערגעגע־בען פאפא [4].

פאפא האט דערצעהלט מאמא, מאמא — מיר.

דער זקן איז אוועקגעפאהרען, און ווייטער? ווייטער איז געשעהן דאס, וואס מאמא האט מיך שוין פיל מאל געפרעגט וועגען איהם. איהר נשמה ציהט זי צו איהם. זי זאגט:

— מיך, די צאריצע, שפיאנירט מען נאך, און דאס הייסט אכראנע!

פארטזעצונג קומט.

[1] זשאנדארען-פערוואלטונג אין קאזאן, וואו שארניקאווא האט צו יענער צייט געוואוינט.

[2] סאיוז מיכאילא ארכאנגעלא.

[3] אלעקסאנדער וואסיליעוויטש געראסימאוו, שעף פון דער פעטערבורגער אכראנע, גענעראל פאר אויפטראגען ביים זשאנדארמען-שעף.

[4] סטאליפין האט נישט איינמאל אנגעוויזען אויף די קאטאסטראפאלע פאלגען, צו וועלכע עס קאן ברענגען ראספוטינס נאהענטקייט צו דער צא־רישער פאמיליע. אין אנהויב 1911 האט ער צו־געשטעלט אנ'אויספיהרליכען ראפארט וועגען זקן, דאס האט אבער געבראכט צו גאנץ אונערווארטע־טע רעזולטאטען, ניקאלאי האט אויסגעהערט סטא־ליפינ'ען און האט איהם בעפוילען ארויסצורופען צו זיך ראספוטינ'ען און אליין זיך צו איבערציי־גען, וואס דאס איז פאר א מענש. סטאליפין האט איינגעלאדען ראספוטינ'ען, וועלכער האט, אריינקו־מענדיג אין קאבינעט צום פרעמיער, גענומען אויס־פרובען אויף איהם די קראפט פון זיין היפנאטישען איינפלוס. „ער האט געבלאנדזשעט איבער מיר מיט זיינע אויגען, — האט שפעטער סטאליפין דער־צעהלט ראדזיאנקא'ן, — האט געמורמעלט עפעס געהיימניספולע פסוקים פון דער הייליגער שריפט, האט עפעס אומגעוועהנליך געמאכט מיט די הענד, און איך האב געפיהלט, אז אין מיר דערוועקט זיך אנ'אונגעהויערער עקעל צו דעם דאזיגען מנובל, וואס זיצט אקעגען מיר.

נאר איך האב פערשטאנען, אז דער מענש בעזיצט א גרויסע קראפט פון היפנאז, און אז ער מאכט אויף מיר א גאנץ שטארקען — אמת, אפשוי־ליכען — אבער דאך מאראלישען איינדרוק. איך האב זיך גובר געווען און א געשריי געטון צו איהם אפען, אז אויפ'ן גרונד פון דאקומענטען געפינט ער זיך ביי מיר אין די הענד, און איך קאן איהם מאכען צו אש, איבערגעבענדיג איהם צום געריכט לויט'ן געזעץ וועגען סעקטאנטען; איך האב איהם שארף בעפוילען תיכף און פרייוויליג צו פערלאזען פעטערבורג, פאהרען צו זיך אין דארף און מעהר זיך דא נישט בעווייזען".

———:O:———

דער טראַגישער סוף פון אַ זינדיגער ליבע.

אַ מערקווירדיגע געשיכטע וואָס האָט אויפגעקאָכט גאַנץ בערלין.

די טעג האָט אין בערלין פּאַסירט אַ שרעק־ליכער פאַל: דער 32־יאָהריגער שוסטער קאַרל קוראַש האָט מיט אַ האַק צושמעטערט דעם שאַר־בען פון זיין 14־יעהריגער שטיף־טאָכטער עריקא. דער מאָרד גופא איז אין בערלין איינע פון די „געוועהנליכע" פּאַסירונגען, אָבער די אַלע איינצעל־הייטען פון דעם מאָרד זענען אַזעלכע שווערליי־כע, אַז עס האָט אַרויסגערופען אַ סענסאַציע.

קאַרל קוראַש איז געווען אַ קאַליקע, אין בערלינער שפּיטאָל „שאַריטע", וואו ער איז גע־לעגען, פלעגט קומען אַרבייטען איינע אַ פרוי טרעס־קע, אין וועלכער קאַרל קוראַש האָט זיך פערליבט.

ווען קוראַש איז אַרויס פון שפּיטאָל, האָט ער אונטערהאַלטען די בעקאַנטשאַפט מיט דער אַר־בייטערין, און זייער פריינדשאַפט איז איבערגעגאַנגען אין אַ ריבער אין אַ ליבעס־פערהעלטניש. אַזוי ווי די פרוי האָט געהאַט ערגיץ אויף אַ בערלינער פאָר־שטאָדט אַ קליינע אייגענע דירה'לע פון אַ צימער מיט אַ קיך, און קוראַש האָט נאָך קיין אייגענעם ווינקעל נישט געהאַט, איז ער אַריבערגעצויגען צו איהר, און זיי האָבען געוואוינט צוזאַמען ווי מאַן און ווייב.

טרעסקע האָט אין איהר דירה נישט געוואוינט אַליין. זי האָט געהאַט דריי קינדער, וועלכע זענען איהר געבליבען פון אַ פריהערדיגער פערהעלטניש מיט עמיצען. די קינדער זענען שוין נישט געווען קיין קליינינקע — די יונגסטע מיידעלע איז שוין געווען זיבען יאָהר, און דאָס עלטסטע מיידעלע איז געווען צוועלף יאָהר. צווישען די צוויי מיידלעך איז געווען אַ יונגעל פון 10 יאָהר.

אויף צום לעבען האָט קוראַש מעהר אָדער ווייניגער פערדינט. מען פלעגט צו איהם ברענגען לאַטעגען שיך. אָבער דעם גרעסטען טייל פון זיינע פערדינסטען האָט ער געלאָזען אין שענק און געלעבט האָט די משפחה פון דער מאַמעס פערדינסטען. זי האָט געוואַשען די פּאָדלאָגע אין דעם „שאַריטע"־שפּיטאָל. פערשטעהט זיך, אַז קיין צו זאַטען לעבען האָט מען נישט געהאַט, און די אָרימקייט איז געווען אַזוי גרויס, אַז די פאַמיליע האָט פערמאָגט נאָר איין בעט, אין וועלכען אַלע — די צוויי דערוואַקסענע און די דריי קינדער — זענען צוזאַמען געשלאָפען!

ביי אַזאַ מין לעבען האָט קיין צו גרויסע מאָראַל־ריינקייט נישט געקאָנט הערשען, און צווי־שען קוראַש און זיין שטיף־טאָכטער עריקא האָבען זיך אַפילו פערקניפּט שענדליכע בעציהונגען; ווען די מוטער האָט עפּעס געמערקט פון די בעציהונגען צווישען איהר געליבטען און איהר מיידעל, און האָט געפּרובט שטערען, האָט דער קאַליקע איהר אָנגעשלאָגען און שטרענג אָפּגעזאָגט, זי זאָל זיך נישט מישען אין פרעמדע געשעפטען...

און פון דעמאָלט אָן האָט די מאַמע זיך צו־געקוקט און געשוויגען.

אָבער דער פערדאָרבענער קאַליקע האָט זיך נישט בעגנוגענט נאָר מיט דעם, וואָס ער האָט פערפיהרט זיין שטיף־טאָכטער אַליין, די מיידעל האָט שטענדיג געבראַכט אין זייער שטוב איהרע פריינדינס מיידלעך, וועלכע זענען אַלע געפאַלען אַ קרבן פון דער ווילדער חיה.

איינמאָל פאַרנאַכט, ווען פרוי טרעסקע איז אַוועק אויף אַרבייט, און קוראַש איז געזעסען ביי זיין וואַרשטאַט, איז צו עריקא געקומען אַ נייע פריינדין, אַ צוועלף יעהריגע מיידעלע. די פריינדין איז נאָך ביי זיי קיינמאָל ביז איצט נישט געווען, און ווען דער שוסטער האָט איהר דערזעהן, האָט אין איהם אויפגעפלאַקערט זיין זינדיג בלוט, ער האָט געוואָלט גיכער פטור ווערען פון זיין שטיף־טאָכטער. האָט ער געגעבען דעם יונגעל פופצ'ג פעניג, און איהם אַרויסגעפּראַוועט פון שטוב. איצט איז ער געבליבען אַליין מיט די צוויי מיידלעך, און האָט זיך גענומען אויף אַ שענדליכען אופן צו דער פריינדין פון זיין שטיף־טאָכטער,

אָבער דאָס יונגע מיידעלע האָט זיך דער־שראָקען און אָנגעהויבען וויינען, און כדי איהר איינצושטילען, האָט קוראַש איהר געגעבען געלד, זי זאָל היינט געהן אין קינאָ.

עריקא, האָט אָבער אויך געוואָלט געהן אין קינאָ האָט זי געבעטען ביי איהר שטיף־טאַטען. ער זאָל איהר אויך געבען געלד אויף דעם. אָבער ער האָט איהר נישט געוואָלט אָפּלאָזען און האָט איהר געזאָגט, אַז ער וועט איהר געבען געלד נאָר דעמאָלט, ווען זי וועט טון, וואָס ער הייסט איהר, האָט זי גענומען זידלען דעם שטיף־טאַטען און שרייען אויף איהם, און ווען ער האָט איהר אַלץ נישט געוואָלט געבען קיין געלד, האָט זי געזאָגט, אַז זי וועט דערצעהלען אין שול, וואָס ער טוט מיט איהר און מיט אַנדערע קליינע מיידעלעך.

דעמאָלט איז קוראַש געוואָרען אויסער זיך פון אויפרעגונג און שרעק און געוואָלט נעהמען דאָס מיידעל און איהר שלאָגען. ער האָט זיך אָנגעהויבען יאָגען נאָך איהר איבער'ן צימערעל. אָבער ער האָט איהר נישט געקאָנט דעריאָגען מיט זיין הילצערנער פוס. זי איז פון איהם אַנט־לאָפען, איז צוגעלאָפען צו זיין וואַרשטאַט, געכאַפּט פון דאָרטען אַ האַמער, און געוואָנט צום שטיף־פאָטער, אַז אויב ער וועט צוגעהן צו איהר, וועט זי איהם מיט דעם האַמער געבען איבער'ן קאָפּ. ווען ער האָט דערהערט פון איהר אַזעלכע ווער־טער, איז ער גאָר געוואָרען אויסער זיך. האָט גע־כאַפּט אַ האַק, וואָס איז געלעגען אין ווינקעל צימער, און נאָך איידער דאָס מיידעל האָט בעוויי־זען צו דערלאַנגען אַ געשריי, האָט ער איהר מיט דער האַק צושפּאָלטען דעם שאַרבען, איהר גע־טויט און געטויט אויף אַ שרעקליכען אופן!

מען האָט דעם מערדער אָפּגעפיהרט אין פּאָ־ליציי, וואו ער האָט זיך איינגיכען אין אַלץ מודה געווען, און דערצעהלט, ווי דער מאָרד איז פּאָר־געקומען, אָבער ער האָט נישט דערצעהלט וועגען דער פערהעלטעניש זיינער מיט דער שטיף־טאָכ־טער און מיט אַנדערע קליינע מיידלעך.

אָבער זיין געליבטע האָט דערצעהלט אַלץ וועגען איהם און וועגען זיינע פערברעכענס.

מען האָט אונטערזוכט דעם גייסטיגען צו־שטאַנד פון דעם מערדער און עס האָט זיך אַרויס־געוויזען, אַז ער איז נישט קיין נאָרמאַלער מענש.

דער מערדער זיצט איצט אין טורמע און די פּאָליציי מאַכט אַנ'אונטערזוכונג. אויפצודעקען אַלע זיינע פערברעכענס מיט די אומגליקליכע מיידלעך, און ווען מען וועט פעסטשטעלען אַלע זיינע פער־ברעכענס, וועט פאָרקומען זיין פּראָצעס.

———:0:———

ווי איז קינא.

אַ געשמידטער אין קייטען שפּרינגט אַנ'ארעסטאַנט אַרויס פון אַ צוג און פערשווינדט אין דער פינסטערניש.

ווי מיר האָבען שוין געבטען בקיצור מיטגע־טיילט וועגען דעם באַנדיט, וואָס איז אַנטלאָפען פון צו איגמיטען געהן.

זונטאָג ביינאַכט האָט אַ ביאַליסטאָקער פּאָ־ליציאַנט געפיהרט אין ווילנער צוג קיין וואַרשא, אין דער מאָקאָטאָווער תפיסה, דעם 28־יעהריגען פערברעכער באָלעסלאַוו לענק, וועלכער האָט אויף זיך געהאַט אַ געריכטס־אורטייל פון 6 יאָהר שווערע תפיסה פאַר אַ רויב־אָנפאַל.

ווען דער צוג האָט זיך געפונען צווישען די סטאַציעס אורלא און שעוויניצא, האָט דער אַרעס־טאַנט, וועלכער איז געווען געשמידט אין האַנד־קייטען, פּלוצלינג אַ זעץ־געטון דעם פּאָליציאַנט מיט די קייטען אין קאָפּ אַזוי, אַז דער פּאָליציאַנט איז אומגעפאַלען. דאַן האָט לענק אויסגעזוצט דאָס פענסטער פון וואַגאָן־קופּע און, נישט קוקענדיג אויף זיינע געשמידטע הענד, זיך אַ דורכבעקומען אויף יענער זייט און אָנגעהויבען זיך שנעל איבער־רוקען אין דער לענג פון שנעל־לויפענדען צוג איבער די טרעפּלעך פון די וואַגאָנעס.

אין דעם מאָמענט איז אָבער דער פּאָליציאַנט געקומען צו זיך, ער האָט אַרויסגעכאַפּט דעם רע־וואָלווער און זיך אָנגעהויבען נאָכיאָגען, אויפ'ן זעל־בען וועג, נאָכ'ן אַרעסטאַנט.

עס איז ענטשטאַנען אַ געיעג אויף טויט און אויף לעבען. דער אַרעסטאַנט האָט זיך שנעל בעוועגט פאָראויס, דער פּאָליציאַנט — נאָך איהם. ווען דער אַרעסטאַנט איז צוגעקומען צו די טרעפּלעך פון לעצטען וואַגאָן, איז ער אַראָפּגעשפּרינגען, אין מיטען לויף פון צוג; דער פּאָליציאַנט נאָך איהם.

דער אַרעסטאַנט האָט זיך געלאָזען לויפען איבער די פעלדער און איבער וועגען, וועלכע זע־נען איהם אַ פּנים, געווען בעסער בעקאַנט, ווי דעם פּאָליציאַנט. דעם אַרעסטאַנט האָט אויך מיטגע־האָלפען די פינסטערניש — געווען איז עס נאָך 11 אַ זייגער אין אָוונט — אַזוי, אַז דעם פּאָליציאַנט איז בשום אופן נישט געלונגען צו כאַפּען דעם פערברעכער. דער פּאָליציאַנט האָט אויך עטליכע מאָל אויסגעשאָסען, אָבער די קוילען האָבען אין דער פינסטערניש נישט געטראָפען.

אַזוי האָט געדויערט דאָס געיעג העכער 4 שעה, און, ענדלעך, אַ ווייגער פיר פאַרטאָג איז דעם באַנדיט געלונגען געלם צו ווערען, און דער פּאָליציאַנט האָט אינגאַנצען פערלוירען זיינע שפּו־רען.

טויט־מיד און דערשלאָגען איז דער פּאָליציאַנט געקומען אין וואַרשעווער אויספאָרשונגס־אַמט און דאָרט מיטגעטיילט וועגען דער גאַנצער זאַך.

Dr. Z. Rakowski

ספּעצ. פאַר אויערן־, נאָז־, האַלז־ און לונגען־קראַנקה.

קאָנסטאַנטינער 9, טעלעפאָן 27-81.

שפּרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7. עמט אויך אין אין לעטשניצע, זגערזשער 17 פון 10—11 און פון 2—3.

די ערצטליכע לאַבאָראַטאָריע

פון ד"ר מעד. ST. HURWICZ

(אַנאַליזען פון אורין, בלוט, קאָל א.אַ.וו. אונטערזוכונגען פון געשווירען, ראָק, אויסשיילונגען א. אַ. וו.)

(איז איבערגעטראָגען געוואָרען אויף

76 WSCHODNIA 76

רוג נאַרוטאָוויטש־גאַס) טעלעפאָן 53-30.

קברים אויף אויסצוצאָהלען.

(ענדע פון 3־טע זייט).

צו זיך. איצטער בין איך געקומען אויף קבר־אבות בעט איך איהם (דעם שמש), ער זאָל מיר ווייזען מיין מאַנ'ס קבר...

„איז דאָך דאָ, דוכט זיך, אַ טאַקסע!" — שלאָגט איהר איבער אַ יד מיט אָנגעפּרעסענע באַקען.

„וואָס פאַרא טאַקסע" — וויינט די ביטערע אַלמנה — „ער וויל פון מיר אַ דרייערל (דריי רובעל)!".

„די טאַקסע איז אַ דרייערל" — שרייט אויס דער שמש — „און ווער איז דאָס אַ משה־מהויב צו ווייזען"...

„די אָרומיגע אַלמנות הויבען אויף אַ געפּיל־דער:

„וואו זאָלען מיר נעמען דרייערלעך, אַז מיר זענען ביי קינדער אויף קעסט?

„קריגט מען. אַז מען דאַרף!" — פּסק'ענט דער יוד מיט די אָנגעפּרעסטע באַקען, און דער עולם הייבט זיך אָן פונאַנדערצוגעהן.

„מעהר נישט, איינע אַ יודענע מאַכט גוט אָרום דעם אָדעסער בית־עלמין, און דאָס איז „ברכה די טעלעצע", וועלכע האָט געעפענט אַ „פּאַוויליאָן" פאַר די „מאַכערס" און בעזוכערס פון בית־עלמין, אויף וועלכען זי האָט אויפגעהאַנגען אַ פאַלגענדיגען שילדעל, אין צעקאַליעטשעטען רוסיש, פערשטעהט זיך:

„טשאַי אי פּראָדאַזשי
ראַזניך קושאַטעלניך
פּ ר אָ ד ו ק ט אַ

ד. ה. אַז מען בעקומט ביי איהר טיי און פערשי־דענע אַנדערע אַכילה־פּראָדוקטען.

„זיצען יודען", שרייבט דער קאָרעספּאָנדענט, „אין פּאַוויליאָן ביי די טישלעך, יודען מיט גרינע קאַפּאָטעס (אַמאָל זענען זיי געווען שוואַרצע), יו־דען מיט בערד און פּאות, מיט האַרטע קאַפּעליושען און שירעמס, מ'שמועסט, מ'שליסט געשעפטען, מ'קריגט זיך, מען כליאַפּטשעט (זופּט) מיט הנאה דעם טיי און מען הערט אין איין שרייען:

„ברכה, לימענע!"

„טעלעצע, נאָך אַ גלאָז טיי!"

„און ברכה'ן הויבט גאָר נישט אָן אַרען, וואָס מען רופט זי „טעלעצע" (קאַלב), עפּעס נישט קיין קינדער רופען זי דאָך „טעלעצע", נאָר פיינע ליי־טישע יודען, און אויב יודען זאָגען, מסתמא דאַר־פען זיי זאָגען...

„יע, געוויס, ברכה טעלעצע איז פולשטענדיג גערעכט: „אויב יודען זאָגען, מסתמא דאַרפען זיי זאָגען", און אויב יודען האָבען ווידעראַמאָל אָנגע־הויבען האַנדלען מיט קרקע (בית־עולם ערד), קוי־פען און פערקויפען עולם־הבא, „טראַכירען" צום טויט און פערמירען די „סטראַכירטע" מיט אומזיס־טע קברים פאַר זייערע ווייבער — ווייסען זיי מסתמא, אַז דער עקאָנאָמישער און רעליגיעזער מעמד אין די יודישע שטעדט און שטעדלעך פון סאָוויעט־רוסלאַנד האָט זיך אָנגעהויבען בעסערען און ווערען תקיפ'ער, און אויב די כלי קודש פון סאָוויעט רוסלאַנד קענען גישט געניסען פון דער ערד, וואָס די סאָוויעט־מאַכט גיט אין אוקראַינע, קרים און ווייס־רוסלאַנד צו די אָרימע יודען — ווי־לען זיי, לכל הפחות, געניסען פון דער ערד, אויף וועלכער די כלי קודש האָבען אַ חזקה נאָך פון קדמונים אָן, און נעמליך, פון דער בית־עולם ערד, וואו יעדער איינער (נישט נאָר אַ מאָהילעווער אָדער אַנ'אָדעסער) מוז זיך, פריהער צי שפּעטער, „קאָלאָ־ניזירען" אויף עולם ועד און אויף זיכער...

„בפרט נאָך, ווען די יודישע אַמעריקע, זאָל געזונד זיין, העלפט אונטער לאָזט זיך אויס, אויך דעם דאָזיגען מין „קאָלאָניזאַציע"...

ד. שערמאַן.

אין די צייט פון טיגער

סענסאַציאָנעלער ראָמאַן

פון מאָריס לעבלאַן

(100

ס'איז שוין געווען איינס אַ זייגער נאָכמיטאָג, ווען דאָן לואי מיט מאַזע'ן זענען געקומען אין דער קליניק טערן. ס'האָט זיי געעפענט די טיר אַ דינער, מאַזע האָט אַ שטיס געטון פערענאַ'ן; ס'איז געווען דערזעלבער דינער, וועלכער האָט אָבּ־געגעבען דעם בריף. אויף דער פראַגע, ווער עס האָט איהם געגעבען דעם בריף אָפּצוטראָגען, האָט דער דינער באַלד געענטפערט, אַז די לייטערין פון קליניק.

— קען מען רעדען מיט דער לייטערין?

— פערשטעהט זיך, נאָר זי איז אויף אַ רגע אַרויסגעגאַנגען, זי קומט באַלד צוריק.

דער דינער האָט זיי אַריינגעפיהרט אין וואַרטע צימער, וואו זיי זענען אָפּגעזעסען העכער אַ שעה צייט, זיי זענען ביידע געווען שטאַרק נייגיריג און פערשאינטערעסירט צו וויסען וואָס עס בעדייט די אינטערווענץ פון דער קליניק־לייטערין אין דעם ענין, און וואָס פאַר אַ ראָלע שפּילט זי דאָ.

אין משך פון דער צייט, וואָס זיי זענען געזע־סען און האָבען געוואַרט, זענען דורכ'ן צימער דורכ־געגאַנגען אַ גאַנצע רייהע מענשען. איינינע זענען געקומען בעזוכען די קראַנקע, איינינע זענען אָנגע־קומען, איינינע אַרויסגעגאַנגען, נאָנעס, קראַנקען־שוועסטער, קראַנקען־פלעגערינס און ווייסע לאַנגע פאַרטיכער, צוזאַמענגעצויגען אין דער טאַליע, האָ־בען זיך גערדרעהט אַהין און צוריק.

— מיר וועלען נאָך דאָ פערשימעלט ווערען, ה' שעף, — האָט שטיל געזאָגט מאַזע.

— וואָס איילסטו זיך? דיין געליבטע וואַרט אויף דיר?

— ניין, אָבער אַ שאָד די צייט.

— איך פערליר נישט קיין צייט, די פערזאַמ־לונג ביים פּרעפעקט דאַרף פאָרקומען ערשט פינף אַ זייגער.

— וואָס זאָגט איהר?! איהר האָט דאָך נישט בדעה צו זיין אויף דער פערזאַמלונג?

— פאַר וואָס נישט?

— ווי אַזוי דען? און דער מאַנדאַט וועגען אייער אַרעסט?

— דער מאַנדאַט? אַ שטיקעל פּאַפּיר...

— יאָ, אָבער פון דעם שטיקעל פּאַפּיר קען ווערען אַ זעהר נישט אָנגענעהמע זאַך, ווען דער ריכטער זאָל זיך ריכטען לויט דעם שטיקעל פּאַ־פּיר. אייער אָנוועזענהייט וועט ערקלערט ווערען אַלס פּראָוואָקאַציע.

— און מיין נישט זיין — פאַר אַ מודה זיין זיך. דער, וואָס ירשנט צוויי הונדערט מיליאָן בעד־האַלט זיך נישט אין דעם מאָמענט, ווען מען אַנ־ערקענט פאַר איהם די ירושה, און אָט כדי נישט צו פערלירען די רעכט, מוז איך אַנטיילנעהמען אין דער פערזאַמלונג.

— ה' שעף...

אין דעם מאָמענט האָט זיך נעבען זיי דערהערט אַ פערשטיקט געשריי און גלייכצייטיג האָט אַ קראַנ־קען־פלעגערין, וועלכע איז נעבען זיי דורכגעגאַנגען דאָס צימער, אָנגעהויבען שנעל צו אַנטלויפען און איז נעלם געוואָרען הינטער דער טיר.

דאָן לואי האָט זיך שנעל אויפגעשטעלט, אַ רגע געצווייפעלט און איז באַלד נאָך דער פלעגערין — האָט אָבער די טיר, אין וועלכער זי איז אַרויס־געגאַנגען, שוין געטראָפען פערריגעלט, ער האָט לעבען דער טיר פערלוירען אַ פּאָר מינוט און בע־שלאָסען אַרויסצוגעהן מיט דער צווייטער. אָבער שוין לעבען די טרעפּען האָט ער זיך אָפּגעשטעלט: וואו־הין לויפט מען? אַראָפּ, אַרויף? ער איז אינטואיטיוו אַראָפּגעלאָפען אין דער קעלער־שטוב, אַריין אין קוך און אָנכאַפּענדיג די קעכין ביי דער האַנד, פער־סאַפּעט געפרעגט:

— עס איז דאָ נאָר וואָס דורכגעגאַנגען אַ קראַנקען־פלעגערין?

— יאָ, די נייע... פרל. געַרטרוראַ...

— שנעל, שנעל... מען רופט זי אַרויף!

— לויפט איהר נאָך, זי איז נאָר וואָס אַהער אַרויסגעגאַנגען, אין דער טיר!

דאָן לואי איז אַרויס פון דער אָנגעוויזענער טיר אין אַ קאָרידאָר און פון דאָרט אויף טערן־גאַס.

— ס'איז נאָרנישט קיין שלעכט נעיעג! — האָט זיך אָנגערופען מאַזע, וועלכער האָט דעריאָגט דעם דאָן לואי.

דאָן לואי האָט אויפמערקזאַם אָבסערווירט די גאַס, אויפ'ן קליינעם פּלאַץ, נישט ווייט, האָט ער בעמערקט, ווי עס ריהרט זיך פון אָרט אַנ'אויטאָבוס.

— זי איז דאָרט! — האָט ער אויסגעשריגען

— דאָס מאָל וועל איך זי נישט אַרויסלאָזען.

ער האָט אַ ווינק געטון אויף אַנ'אויטאָ.

— כ'בעט פאָהרען נאָך דעם אויטאָבוס אויף אַ מרחק פון 50 מעטער...

מאַזע האָט געפרעגט:

— איז עס פלאָרענציא לוויאַסער?

— יאָ.

— דאָס איז גוט! — און נאָכדעם צוגעגעבען נאַאיוו.

— צו זעהט איהר אויף אַנ'אמת נאַרנישט, מ'קען דאָך נישט זיין אַזוי פערבלענדעט!

דאָן לואי האָט נישט געענטפערט:

— די אָנוועזענהייט פון פלאָרענציע לוויאַסער אין דעם קליניק בעווייזט, ווי איינס און איינס איז צוויי, אַז דאָס האָט זי געהייסען אָפּטראָגען דעם בריף מיט די דראָהונגען פאַר אייך. און אויב אַזוי, מוזט איהר מודה זיין, אַז יעדער צווייפעל אין דער חנזיכט פאַלט אָפּ! פלאָרענציע לוויאַסער פיהרט אָן מיט דעם גאַנצען ענין, און איהר ווייסט דערפון אַזוי גוט, ווי איך! אויב איהר האָט געקענט אין משך פון די לעצטע 10 טעג אויס ליבע צו דער פרוי, רעכענען זי פאַר אונשולדיג, נישט קוקענדיג אויף אַלע בעווייזען, איז היינט שטעכט דער אמת אין די אויגען! היינט זעהט איהר עס קלאָר, נישט אמת ה' שעף.

דאָס מאָל האָט דאָן לואי נישט פּראָטעסטירט מיט אַ האַרטען בליק האָט דאָן לואי אויפמערקזאַם נאָכגעפאָרשט דעם אויטאָבוס, וועלכער האָט זיך אין דעם מאָמענט פערהאַלטען אויפ'ן רוג פון האָוסמאַן־בולוואַר.

— שטעה — האָט ער א געשריי געטון צום שאָפער.

די קראַנקען־פלעגערין איז אַרויס פונ'ם אויטאָבוס.

נישט קוקענדיג אויף איהר קליידונג, איז לייכט געווען צו דערקענען אין איהר פלאָרענציע לוויאַסער. זי האָט זיך אַרומגעקוקט, גלייך ווי זי וואָלט געוואָלט זעהן, צו עס פאָרשט איהר עמיץ נאָך, נאָכדעם האָט זי זיך אַריינגעזעצט אין אַ דראָזש־קע און געהייסען פאָהרען אויפ'ן באַהן־הויף סען־לאַזאַר.

פון דערווייטענס האָט דאָן לואי זי געזעהען אַריינגעהן אין וואָקזאַל און נאָכדעם ביים פענסטערל קויפען אַ בילעט.

פאָרטזעצונג קומט.

פון דער שטאדטישער ביבליאטעק.

(מ) די ווירטשאפטליכע אבטיילונג ביים מאגיסטראט דארף האבן פאר דער שטעדטישער ביבליאטעק 5 איינצעלנע שאפקעס און 3 דאפעלטע. איינצעלהייטן קען מען זיך דערוויסן אין דער שטעדטישער ביבליאטעק אויף אגרודזשיא 14, וואו מ'קען אויך זעהען די מוסטערן פון די שאפעס.

אפערטען ווערען אנגענומען אין דער ווירטשאפטס-אבטיילונג ביים מאגיסטראט (פרייהייטס-פלאץ 14) ביז דאנערשטאג דעם 22. ה. ח.

א געהאנגענער אויפ'ן „צמענטאזש".

(מ) נעכטען האט דער וועכטער פון דעם קאטוילישן צמענטאזש אויף דאלי בעמערקט א מאנס-פערשוין הענגען אויף א בוים. מ'האט איהם באלד אראבגענומען, אבער ער איז שוין געווען טויט. די פאליציי פון 3. קאמיסאריאט האט דעם טויטען קערפער איבערגעפיהרט אין שטעדטישן פראזעקטאריום. זיין נאמען איז נישט פעסטגעשטעלט געווארען.

קומט אקעגען מיט אייער שפענדע פאר דער פסח-אקציע „תומכי אורחים"

ארעסטירט א בייזוויליגען באנקראטניק

(–) נעכטען איז אין האנדעלס געריכט פאר-געקומען דער פראצעס פון חיים מאנדעלבוים געגען עזריאל טוכהענדלער פון אלעקסאנדער און משה הארמאן פון לאדז, וועלכע פיהרען בשותפות א זאקען פאבריק און צאהלען נישט זייערע פערפליכטונגען. טוכהענדלער זאל האבען פיקטיוו פערקויפט זיין הויז אין אלעקסאנדער און ארויסגעגעבען פיקטיווע וועקסלען כדי די קרעדיטארען זאלען נישט האבען קיין צוטריט. דאס געריכט האט אנערקענט דעם באנקראט פון ביידע. אזוי ווי ביי טוכהענדלער איז אויך פעסטגעשטעלט געווארען א בייזוויליגקייט איז ער אויך ארעסטירט געווארען.

קאנצערט פון א קאזאקען-כאר.

דער כאר פון די דאנער קאזאקען, וואס איז אויפגעטרעטען מיט א גרויסען ערפאלג אין גאנץ מערב אייראפא, קומט קיין לאדז און טרעט אויף דאנערשטאג אין „פילהארמאניע". דער קאזאקען-כאר וועט אויספיהרען א רייה רוסישע פאלקס-לידער, ווי אויך לידער פון קאזאקען-לעבען.

זונטאג גיט אין „פילהארמאניע" דעם ערשטען גאסטראל דער ארטיסט פון סטאניסלאווסקי'ס טעאטער אין מאסקווע, ארסעניעוו

„לעבענס-פראבלעמען פון דער יודישער פרוי".

דער קלוב פון וו.י.ז.א. ארדענט איין היינט אין אווענט אין לאקאל פון „הזמיר" א פארלעזונג פון פרוי בערטא טעפליצקא א. ד. ט. „לעבענס-פראבלעמען פון דער יודישער פרוי".

ווען איהר גיט נישט די זאמלער פון „תומכי אורחים"

וויפיל איהר זענט בכח צו געבען, איז עס אויף אייער פעראנטווארטליכקייט.

פון 1 שטאק.

(מ) אויף נייע ציגעל-גאס 47 איז ארויסגעפאלען פון פענסטער פון 1 שטאק די 32 יאהריגע דינסט גענאפעווא גרושעווסקא. זי האט זיך צובראכען דעם לינקען פוס. די ארויסגערופענע פאגאטאוויע האט זי אפגעפיהרט און שפיטאל.

16-טע מלוכה-לאטעריע

5-טע קלאס, 11-טער טאג.

10.000 זל. – 21892 34900 80623.

5000 זל. – 118781.

3000 זל. – 3519 29257 57283 61103 71948.

2000 זל. – 41812 81954 89359 96137 124242.

1000 זל. – 4828 9228 19377 23752 37643 40503 42196 49851 59726 65546 77811 107352 108052 118182 121150.

600 זל. – 7109 8742 36701 45003 46568 48253 58051 86260 100990 103200 105106 105131 105815 110970 112283 116478 124734.

פויליש-יודישע דערנעהטערונג אין דלות.

אין איין דירה'לע וואוינען 2 יודישע און 1 קריסטליכע פאמיליע.

וו א ר ש א 20 (ספ. טעל.) אין ראבינאט זענען נעכטען געקומען שכנים פון אסטראווסקא 17 און איבערגעבען פאלגענדע כאראקטעריסטישע געשיכטע

אין דערמאנטען הויז, אין אן איינצעל קעלער-שטיבאל וואוינען דריי פאמיליעס: צוויי יודישע און איין קריסטליכע. פון די יודישע פאמיליעס איז איין פאטער א בעקער-געזעלען און דער צווייטער – א „האנדלאזש". דער קריסט איז א שלאסער. די יודישע פאר-פאלקען האבען צו 4 קינדער און די קריסטליכע פאמיליע – 1 קינד; צוזאמען, אלזא, 15 נפשות.

די דאזיגע 3 פאמיליעס לעבען צווישען זיך זעהר פריינדליך שוין א האלב יאהר צייט. איצט פאר פסח ווערט די יודישע פאמיליעס אביסעל נישט אנגענעהם.

די יודישע שכנים זענען דעריבער נעכטען געקומען אין ראבינאט מיט א געבעט אויסצופועל'ן ביים יודישען הויז-ווירט ה' שטשופאק, ער זאל פאר דער קריסטליכער פאמיליע אבגעבען ביי זיך אין הויז עפיס א צווייטע דירה כאטש בלויז אויף דער צייט פון פסח.

די גאנצע געשיכטע, וועלכע אילוסטרירט בולט דעם שרעקליכען דלות אין די ווארשאווער הינטערגאסען, האט אויף אלעמען אין ראבינאט געמאכט א שווערען איינדרוק.

דער ראבינאט האט צוגעזאגט זיך שטארק צו פעראינטערעסירען מיט'ן ענין.

„זאל פילהארמאניע" 20 נארוטאוויטש-גאס 20

היינט, מיטוואך, דעם 21. ד. ח. קומט פאר די גרויסע

יובילעאום-פייערונג פון יואל מאסטבוים

„זאל פילהארמאניע" 20 נארוטאוויטש-גאס 20

אין דעם אווענד נעהמען אנטייל די בעסטע שריפטשטעלער און קינסטלער, וואס ווארשא און לאדז פערמאגט. אין נאמען פון לאדזער ליטעראטען-פעראיין בעגריסט דער פאר-זיצענדער רעד. י. אוגער, פון פען-קלוב – משה בראדערזאן, פון סינדיקאט-רעד. לאזאר פוקס, ד"ר פריבולסקי בעגריסט אין נאמען פון לאדזער „הזמיר". צו רעדען איבער יואל מאסטבוים'ס ארט שאפען קומען ספעציעל פון ווארשא, י. מ. ניימאן – כאראקטעריסטיק איבער יואל מאסטבוים; יעקב אפענשלאק, רעד. פון „נאש פשעגלאנד" – יואל מאסטבוים דער ווידזאנער; ש. וואגמאן–מאסטבוים דער אימפרעסיאניסט; זרבבל–די ארביי-טער-טיפען פון מאסטבוים'ס שאפען; אהרן צייטלין–יואל מאסטבוים; דער דיכטער יצחק קאצענעלסאן גיט א פארטרעט פון מאסטבוים'ען. דער אנסאמבל פון „אררט" טרעט ארויס מיט אריגינעלע נומערן פון טענץ, ספעציעל ארגאנזירט אויף דאס טעמא פון מאסטבוים'ס ווערק, א טאנץ וועט אויספיהרען פר' שיינע-מרים „מאריטא'ס גליק", „דאס רויטע לעבען" א טאנץ, „חלוצים-גלאקען", ה' דזשיגאן וועט געבען א הומאריסטישע אפטיילונג, צווישען אנדערע א הומארעסקע „דער געפאלענער דעפוטאט" געשריבען פון יובילאר צום אווענד. דער כאר פון „הזמיר" טרעט אויף מיט א רייה נוטערן פון געזאנג, יואל מאסטבוים שליסט מיט א רעדע און רעציטאציעס פון זיינע ווערק: „דאס גאסען-מיידעל", „דער שוך-פוצער" א.א.

בילעטען שוין צו בעקומען פון מארגען ביי דער קאסע פון פילהארמאניע.

קינא „MIMOZA" 178 קילינסקי 178

היינט פראכטפולע פרעמיערע! גרויסער דאפעלטער 16-אקטיגער פראגראם! Bebe Daniels, Ricardo Cortez i Wallace Beery

אין דער גרויסער עמאציאנירענדער 8-אקטיגער דראמע א. נאמען:

„דער קווארטאל פון שאנדע"

ווי אויך BETTY BRONSON i NEL HAMILTON אין דער 8-אקטיגער דראמע פון בלוט און טרעהרען, אונטער'ן נאמען:

אויף די שפורען פון פערברעכען

דער נעכסטער פראגראם: „די טיוולאנישע סירענא". אנהויב אין געוו. טעג 5 א זייגער נאכמ., שבת 4 א זייגער, זונטאג און יום-טוב–2 א זייגער נאכמיטאג. 885

היינט, דעם 21. מערץ ד. י. וועט אין קלוב פון

יודישן פרויען-פערבאנד „וו.י.ז.א."

(אלעע קאשטשושקי 21)

אויפ'ן וועכענטליכען טעע-אווענד

פר' בערטא טעפליצקא

(דעל. אויף דער אינטערנאצ. קאנפערענץ אין לאנדאן)

האלטען א רעפעראט אויף דאס טעמא:

„לעבענס-פראבלעמען פון דער יודישער פרוי"

איינטריט פאר מיטגלידערינס און אריינגעפיהרטע געסט – פריי. 854

Dr. Med. I. WEINBERG

Cegielniana 47, tel. 26-02.

אינערליכע קראנקהייטען, ספעציעל פאר לונגען- און הארץ-קראנקהייטען, באשטראהלונגען און קינסטליכע בערג-זון. נעמט אן אין לעטשניצע, זגערזשער 17 פון 6–7. אין דערהיים פון 3–5 נאכמ.

Dr. H. Wołkowyski

זאכאדניא 57 (צעגעלניאנע 49)

טעלעפאן 37-70

ספעציאל-ארצט פאר הויט- און ווענערישע קראנקהייטען, מענער-שוואכע, בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראהלען.

נעהמט אן פון 1–2 און פון 4–8 פרימאר, פאר פרויען פון 4–5 אין א באזונדער-זאל.

MIEJSKI KINEMATOGRAF OSWIATOWY

Wodny Rynek (róg Rokicińskiej) tel. 18-26

Dojazd tramwajami 16 i 10.

Od wtorku, dnia 20-go marca 1928 r.

Dla dorosłych: Dramat w 12 aktach

„CAR IWAN GROŹNY"

(Niewolnikom latać nie wolno!)

Dla młodzieży: Dla młodzieży:

„Rycerz dzikiego Zachodu"

Następny program: „Wsahód słońca"

Wpoczekalniach kina codz. do g. 22 audycje radjofonicz.

Dr. med. ST. HEINRICH

POMORSKA 10, tel. 47-67.

ספעציאליסט פאר קינדער- און אינערע קראנקהייטען. בעהאנדלונג מיט קינסטליכע בערגזון-בעשטראהלונגען (קווארץ-לאמפען). נעהמט אן פון 4–6 נאכמיטאג.

Dr. PRYBULSKI

זאוואדזקא 1, טעל. 25-38.

וועגערישע און האר-הויט-קראנקהייטען, מענער-שוואכע, בעהאנדלונג מיט קווארץ-ליכט (האר-אויספאל), רענטגען-שטראהלען. נעהמט אן פון 9–1 און פון 4–8 אוונט. דאמען פון 4–5 אוונט.

לעטשניצע פון דאקטוירים ספעציאליסטען און ערצטליך-דענטיסטישער קאבינעט

זגיערסקא 17 טעל. 16-33.

ד"ר ראקאווסקי	נאז האלז, אויערן קר.	10–11 2–3 6–7
ד"ר רוזענאנער	הויט און געשלעכט קר.	10–11 1–2
ד"ר גאלדשטיין-פאלאק	אויגען-קראנקהייטען	1–2 7–8
ד"ר יוסטמאן	נערווען קראנקהייטען	12–2
ד"ר ראזענצווייג	קינדער-קראנקהייטען	10–12 4–5
ד"ר פאמערני	פרויען און געבורטס-הילף	1-11½ 5–6
ד"ר קאנטאר	כירורגישע-קראנקהיים.	5-4 זוג. 1–2
ד"ר ווייגבערג	אינ. הערץ לונגען-קר.	11-1 5½–7
ד"ר סטופעל	רענטגען	10–12 4–6
א. גראזיעניעשיק	צאהן-ארצט	3–7
ג. ראזעס	צאהן-ארצט	9–2

צאהן-טונדהיילונג, בעליכטונגען, קראנען, פאמבען א. א. וו. בײ דער לעטשניצע איז געעפענט געווארען

א רענטגען-אינסטיטוט

הײלונג פון הויט קראנקהייטען פון קאפ (פארך) מיט רענטגענשטראהלען, פאר בעשטראהלונג און דורכליכטונגען, קווארץ-לאמפע, דיאטערמיע, עלעקטריזאציע, אלע מעגליכע אנאליזען. א קורס פאר שטאמלער. איטאלגונגען געגען שארלאך (שקארלאטין) פון 4–5 נאכמ.

די לעטשניצע איז אויך אפען זונטאג. וויזיט אין דער שטאט.

אנאנסטענדיגער יונגערמאן זוכט א פאסטען אין א גארן-געשעפט, עווענטועל פון א צווייטע בראנזשע געגען א קליין געהאלט. בעסטע רעפערענצען. אפערטן אונטער „גארן-בראנזשע". 998

Dr. med. BRAUN

פאלודניאווא 23 23

טעלעפאן 40-26.

ספ ציאל-ארצט פאר הויט און וועגערישע קראנקהייטען און מענער-שוואכע. בעהאנדלונג מיט קווארץ-ליכט (האר-אויספאל) נעהמט אן פון 9 ביז 11 פריה און פון 5–8 אוונט.

מאסאזש- און היילגימנאסטיק-שולע און קאבינעט פון דר. מעד.

ב. שמירגעלד

בעגעלניאנע 6, טעל. 51-89.

[illegible]

Dr. med. STUPEL

Szkolna 12

ספעציאליסט פאר הויט, האר און וועגערישע קראנקהייטען, מענער-שוואכע, רענטגען-שטראהלען און קווארץ-ליכט. עלעקטרא-טעראפיע. נעמט אן פון 12–3 נאכמ. און 6–9 אוונט.

לעטשניצע-פרייזען.

Dr. med. L. Pikielny

ספעציאל-ארצט פאר נירען, בלאזען- און הארן-קראנקהייטען

Nawrot 8, telefon 19-90.

נעמט אן פון 4–7 אין אוונט

Dr ADAM GROSGLIK

Al. Kościuszki 27, tel. 51-78.

הויט און וועגערישע קראנקהייטען און ליבעס-קראנקהייטען. נעמט אן פון 4–7 אין אוונט.

Dr. med. WOLF EYCHHEN

פרויען- קראנקהייטען און געבורטס-הילף

זגיערזשער 11 טעל. 54-72.

[illegible]

Dr. HELLER

ספעציאליסט פאר הויט-און וועגערישע קראנקהייטען.

2 נארוטא 2

נעמט אן ביז 10 פריה, 1–2 און פון 4–8 אוו. פאר פרויען ספעציעל פון 4–5 נאכמיטאג. פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פרייזען.

א קוואליפיצירטער דאמען-שניידער-געזעלען

ס'קען אויך זיין פון דאמען-בעשטעלט, ווערט פון זאפארט געזוכט ביי סופראסקי זאוואדזקא 29. 46

ערשטקלאסיגע קוואליפיצירטע שניידער-ארבייטער מענער-בעשטעלט ווערען פון זאפארט געזוכט ביי א. קאשינסקי, פעפער-גאס 20. 698

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. ... J. ... Redaktor odpowiedzialny Ch. ... Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", ...